

TRT REPERTUARINDA YER ALAN DOĞU KARADENİZ YÖRESİ

TÜRKÜLERİNİN FOLKLORİK KELİMELE

AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Veli ÖZÇELİK

1750 59

Anabilim Dalı : TEMEL BİLİMLER

Programı : TÜRK HALK MÜZİĞİ

HAZİRAN 2005

175059

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TRT REPERTUARINDA YER ALAN DOĞU KARADENİZ YÖRESİ
TÜRKÜLERİNİN FOLKLORİK KELİMELER
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Veli ÖZÇELİK

405011008

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 9 Mayıs 2005

Tezin Savunulduğu Tarih : 2 Haziran 2005

Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr. Gökten AY

Diğer Jüri Üyeleri : Prof. Fikret DEĞERLİ

Öğr.Gör. Bülent KURTİŞOĞLU

HAZİRAN 2005

ÖNSÖZ

“TRT Repertuarında yer alan Doğu Karadeniz Yöresi Türkülerinin Folklorik Kelimeler açısından değerlendirilmesi” konulu bu çalışma; İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Bilimler T.H.M. Ana Bilim Dalı’nda bitirme çalışması olarak hazırlanmıştır.

Doğu Karadeniz yöresi, halk müziği kültürümüzde önemli bir yere sahiptir. Bu yöre türküleri, kendilerine has özellikleri ve içerisinde barındırdığı dil yapısıyla, çalışmanın hazırlanmasında çıkış noktası olmuş ve konu olarak alınmıştır.

Bu çalışmayı hazırlarken zamanını ve düşüncelerini benimle paylaşan, bana yol gösteren değerli danışmanım Yrd. Doç.Dr. Göktan AY’a, konuyu kavrayıp şekillendirmemde yardımcı olan hocam Öğr.Gör. İrfan KURT’a, yaptığım araştırmalarda bana desteğini esirgemeyen değerli meslektaşım Müzik Öğretmeni Aysel VURSAVUŞ’ a teşekkürü bir borç bilirim.

İstanbul
09.05.2005

Veli ÖZÇELİK

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
SUMMARY	v
1. GİRİŞ	1
2. İNCELEME YAPILAN TÜRKÜLER	3
3. TÜRKÜLERDE TESPİT EDİLEN FOLKLORİK KELİMELE	14
4. KELİMELEİN YÖRESEL SÖYLEYİŞ ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	71
5. SONUÇ	88
KAYNAKLAR	90
EKLER	91
ÖZGEÇMİŞ	97

TRT REPERTUARINDA YER ALAN DOĞU KARADENİZ YÖRESİ TÜRKÜLERİNİN FOLKLORİK KELİMELER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Bu çalışmada, TRT Türk halk müziği repertuarında bulunan ve Doğu Karadeniz yöresine ait toplam 348 tane türkü üzerinde araştırma yapılmıştır. Bu türküler söz unsuru açısından incelenmiş, bu inceleme esnasında da folklorik kelimeler ve bu kelimelerin yöresel söyleyiş özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun yanında Osmanlıca sözcükler ve Anadolu'da yaygın olarak kullanılan bazı deyimlerle de karşılaşılmıştır.

Trabzon, Rize, Giresun, Ordu ve Artvin illerine ait türkülerde yöresel şive ve ağız yapısına uyan kelimelerin çok daha fazla kullanıldığı, diğer taraftan Sinop, Samsun, Gümüşhane ve Bayburt gibi illerde ise daha yalın bir Türkçe'nin olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada yer alan kelime, sözcük ve örnekler, Doğu Karadeniz yöresinin, folklorik dil kültürümüz içerisindeki yerinin ve öneminin anlaşılmasında kolaylık sağlayacaktır.

THE EVALUATION OF THE FOLKLORIC WORDS OF TURKISH FOLK SONGS OF THE BLACK SEA REGION IN TRT REPERTORY

SUMMARY

In this study, totaly 348 folk songs (Türkü), which belong to the East Black Sea Region and are presented in TRT Turkish Folk Music Repertory , have been studied. These folk songs have been studied according to their ballads and during this research folkloric words and their local accent have been tried to be stabilized. Nevertheless, some Ottoman Turkish words and also some idioms widely used in Anatolia have been seen.

It is realised that much more local accent have been used in the folk songs which belong to Trabzon , Rize ,Giresun ,Ordu and Atvin. However, much pure Turkish has been used in the cities such as Sinop, Samsun, Gümüşhane and Bayburt.

The words and examples in this study will provide easiness to understand the importance and the place of the East Black Sea Region in our folkloric language culture.

1. GİRİŞ

Türk halk müziğinin önemli bir bölümünü oluşturan Doğu Karadeniz yöresi türküleri, geleneksel müzik kültürümüzün önemli birer parçasıdır. Bu çalışmada, TRT repertuarında bulunan ve Sinop, Samsun, Gümüşhane, Giresun, Trabzon, Bayburt, Ordu, Rize ve Artvin illerine ait 348 türkü üzerinde araştırma yapılmıştır. Yörenin müzik kültürünün anlaşılabilmesi için, saydığımız tüm illerin bir bütün olarak düşünülmesi önemlidir.

Türküler, ortaya çıktıkları bölgenin müzik geleneğini ve dil yapısını yansıtır. Doğu Karadeniz yöresini de bu iki özellik açısından değerlendirmek, çalışmanın anlaşılması için faydalı olacaktır.

Karadeniz Bölgesi deyince akla ilk gelen müzikal unsur kemençedir. Kemençe, Doğu Karadeniz yöresinin en yaygın çalgısıdır. Özellikle kıyı kesimlerde kemençe ile çalınan ezgilerle horon ve sallama gibi yöresel oyunlar oynanmaktadır. Daha doğuya gidildikçe, Artvin ve civarında çalgı olarak tulum yaygındır. Bu bölge üzerinde Azeri müziği ve ritimlerinin etkisi gözlemlenmektedir. Oyun havası olarak bar da oynanır. Daha iç kesimlerde, Gümüşhane ve Bayburt gibi illerde bağlama ve aşıklama geleneğine de rastlanılır. Tarih içerisinde çok fazla topluma ev sahipliği yapması ve bu tarihi dokudan etkilenmiş olması, Doğu Karadeniz yöresindeki kültürel çeşitliliğin en önemli sebeplerinden birisidir. Ayrıca kıyı bölgelerde Laz, Artvin’ de Azeri-Türkmen, iç kesimlerde Doğu Anadolu ve İç Anadolu müzikleri, bölgenin müzik kültürü üzerinde etkili olmuştur. Bütün bunlara ek olarak tarihi açıdan bakıldığında, Fatih Sultan Mehmet döneminde Osmanlı İmparatorluğu’na katılan ve 17.yy’dan itibaren Müslümanlaşmaya başlayan bölgede yaşanan kültürel etkileşimlerden, yöre müziği de payını almıştır.

Yörenin dili de müziği gibi zengin bir yapıya sahiptir. Elbette, bu zenginliğin oluşmasında, bölgenin tarihi geçmişinin payı büyüktür. Zaman içerisinde yörede kendine has bir şive ve ağız yapısı oluşmuştur. Özellikle kıyı kesimlerde, Ordu, Giresun, Trabzon, Rize ve Artvin gibi illerde yoğun olarak Karadeniz şivesiyle konuşulur. Bölgenin daha iç kesimlerine ve Orta Karadeniz'e doğru bu konuşma şeklinin yerini, kısmen daha yalın bir Türkçe alır. Önceden beri çevre illerden de göç alınması, dil yapısı üzerinde etkili olan diğer bir faktördür.

Doğu Karadeniz'deki halk müziği kültürünün müzik ve söz unsurları açısından oldukça zengin bir yapıya sahip olması, bahsettiğimiz tüm bu özelliklerin doğal bir ürünü olarak nitelendirilebilir. THM repertuarında yapılan incelemede de bu çeşitlilik göze çarpmıştır. Buna ek olarak her yörede olduğu gibi, Doğu Karadeniz türkülerinin de var oldukları bölgenin özelliklerini yansıtmaları ve Anadolu coğrafyasının bir parçası olmasından dolayı, yurdumuzun diğer yerlerinde kullanılan bazı ortak söyleyişleri içerilerinde barındırmaları, folklorik açıdan oldukça önemlidir.

Türküler üzerinde yapılan araştırma esnasında kelimelerdeki şive ve ağız özelliklerine dikkat edilmiş, kelimenin kökü ile birlikte eklerinde de şiveli bir söyleyiş varsa her ikisi bir bütün olarak değerlendirilmiştir. Yine, diğer yörelerde kullanılan söyleyişler ile Osmanlıca kökenli sözcükler de, folklorik açıdan ele alınmaya çalışılmıştır. Her kelime üzerinde, kullanıldığı türküde taşıdığı anlama göre araştırma yapılmış ve kelimelerin geçtiği türkülerin repertuar numaraları yan taraflarında parantez içerisinde belirtilmiştir.

2. İNCELEME YAPILAN TÜRKÜLER

Bu çalışmada inceleme yapılan türküler TRT Türk halk müziği repertuar numarası, türkü ismi ve yöresine göre aşağıda sıralanmıştır.

- 62 Ay Doğar Ayistan'dan. Bayburt.
- 71 ŞapkamınTereği Düz. Trabzon.
- 110 Hekimoğlu Derler Benim Aslıma. Ordu / Fatsa.
- 117 Kemençemin Telleri, Ordu.
- 119 Derenin Kenarına Sereceğim Kilimi. Trabzon / Akaçaabat.
- 122 Giderken Bize Uğra. Giresun.
- 124 Pencereden Bakıver. Giresun / Şebinkarahisar.
- 126 Sallani Sallani Gelir Geçersin. Artvin / Şavşat.
- 128 Sular Durulur Derler, Samsun / Çarşamba.
- 130 Çitten Söktüm Çangalı. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü
- 138 Biz Hepimiz Üç Kardaş. Giresun /Görele / Çavuşlu Köyü
- 140 Kahveciler Kahve Koyar Fincana. Trabzon.
- 146 Üç Gün Evvel Geldi Gelin Alıcı. Sinop.
- 161 Tarlaya Ektim Soğan. Trabzon.
- 164 Yaylanın Sağuk Suyu . Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 172 Yayladan Çıktım da Kamalar Parlar. Gümüşhane / Kelkit.
- 174 Aşağıdan Gelir Aldıramadım. Gümüşhane / Kelkit.
- 177 Mayıs Ayı Gelende. Trabzon.
- 179 Ekin Ektim Çöllere. Samsun / Ladik.
- 184 Bel Bağımın Tokası. Trabzon.
- 187 Böyledir Yar Böyledir. Trabzon.
- 189 Oy Bir Sigara Ver Bana. Ordu / Akkuş.
- 192 Sokak Başı Meyhane. Giresun.
- 193 Yaylanın Çimenine Kuzu Yayılır. Trabzon.
- 225 Bugün Günlerden Cumadır Cuma. Bayburt.
- 249 Bük Dibinde Yatarım. Sinop / Boyabat.

- 251 Kumkapının Kilidi. Sinop.
- 285 Allı Gelin Girmiş Bara. Gümüşhane / Kale.
- 291 Kaleden İndim Bugün. Sinop.
- 304 Ben Bir Yarin Bakışına Mailem. Trabzon.
- 311 Beni Bir Dost Yaraladı. Samsun / Ladik.
- 317 Sabah Güneşi Doğdu Boyalı Konaklara. Ordu / Ünye.
- 338 Söyleyim Bayburdun Vasfi Halini. Bayburt.
- 346 Bayburt Dağlarında Tabakam Kaldı. Bayburt.
- 360 Kömürlük Dağına Yağıyor Yağmur. Giresun / Bulancak.
- 371 Oy Miralay Miralay. Giresun.
- 382 Ah Dağlar Serin Dağlar. Trabzon.
- 386 Cebinde Çakısı Var. Samsun / Vezirköprü.
- 387 Bir Türkü Diyeceğim Nazmiye Uyanır mı. Rize.
- 392 Ata Binmiş Gidiyor. Samsun.
- 400 Ayna Ayna Ellere. Trabzon.
- 406 Gidemem Şiraz!a Ben. Ordu/Mesudiye.
- 409 Al Tavandan Belleri. Ordu.
- 427 Bir Mektup Yazayım Gül Yüzlü Yare. Samsun / Ladik/ Güvekse Köyü.
- 445 Kiremite Su Düştü. Rize.
- 484 Vardım ki Yurdundan Ayak Göçürmüştü. Bayburt.
- 522 Tepeler Tepeler Yüksek Tepeler. Giresun / Şebinkarahisar.
- 527 Gemiciler Kalkalım. Trabzon.
- 529 Çarşamba Dedikleri. Samsun.
- 533 Çınallar Deresine Taş Köprü Kurulacak. Giresun.
- 542 Ne Uzunudur Şu Fatsa'nın Yolları. Ordu/Ünye.
- 550 Çambaşına Çıktım Çıram Yanmadı. Ordu.
- 567 Dolama Giyer Dolama. Samsun.
- 579 Sarı Kavun Dilimi. Bayburt.
- 580 Şeftali Ağaçları (Tinimini Hanım). Sinop.
- 584 Ne Ötersin Dertli Dertli. Samsun / Havza / Eymur Köyü.
- 586 Bir Fındığın İçini. Giresun.
- 598 Kız Belin İncedir İnce. Artvin.
- 619 Şişmanoğlu Vurdiler. Rize.
- 622 Entere Aldım Kırkbeşe. Sinop / Boyabat.

- 656 Et Pişirdim Yağlı Yağlı. Gümüşhane / Kelkit.
- 671 Gül Altında Gergef İşler. Gümüşhane.
- 706 Yamadan Gel Yamadan. Samsun / Kavak.
- 728 Karşıda Çevirmeler. Artvin / Şavşat.
- 744 Kırmızılım Kırmızılım Akıp Giden Kırmızılım. Ordu.
- 765 Tabaklı'nın Deresi. Sinop / Boyabat.
- 766 Karşıdan Gel Karşıdan. Giresun / Bulancak.
- 777 Bebeğin Beşiği Camdan. Bayburt.
- 853 Kız Zülûflerin Perde Perde. Gümüşhane.
- 854 Karşı Dağlar Bizimdir. Gümüşhane.
- 860 Köprünün Altı Diken. Bayburt.
- 891 Uzun Kavak Ne Uzarsın Boyuna. Ordu / Giresun.
- 914 Atımı Bağladım Ben Bir Kotana. Gümüşhane / Kelkit / Gelinpertek.
- 923 Bulutlar Oynar Oynaşır Felekte. Artvin.
- 942 Aksu Derler Adına. Giresun.
- 958 Haykırdı Çıktı Meşeden. Artvin / Şavşat.
- 970 Bahçeye Gel Bahçeye. Ordu.
- 984 Bir Yiğit Dünyada Keleş Gezende. Trabzon.
- 992 Derede Değirmenim. Artvin.
- 1008 Elinde Çıngıl Orak. Giresun / Şebinkarahisar.
- 1018 Egmeleri Egmeleri. Samsun.
- 1019 Ezelidir Deli Gönül Ezeli. Trabzon.
- 1025 Engeller Koymuyor Yar Sana Varsam. Trabzon.
- 1050 Yaylam Otun Nedendir. Gümüşhane / Kelkit.
- 1065 Mahramamda Kişniş İlen Badem Var. Artvin / Şavşat
- 1067 Geydim Çarıklarımı. Bayburt.
- 1070 Gel Çıkalım Tepelerden Tepeye. Gümüşhane.
- 1073 Gel Gönül Sabreyle Çile Dolmamış. Samsun / Ladik.
- 1077 Giderim Yolum Dağdır. Gümüşhane / Kop.
- 1082 Oy Giresun Kayıkları. Giresun / Altyoma Köyü.
- 1085 Gemideyim Gemide. Artvin / Şavşat.
- 1096 Hürünü Yavrum Hürüntü. Gümüşhane / Kelkit.
- 1098 Ha Buranın Ekini. Rize.
- 1109 İndim Dere Irmağa (Cilveloy). Artvin.

- 1125 Guş Gayadan Beslenir (Can Maral Can). Bayburt.
- 1126 Fincan İçi Fiğ Olur. Artvin / Şavşat.
- 1130 Göğçin Vurdum Kalkmaz. Artvin / Şavşat.
- 1145 Yenge Kızın Bir Tane. Rize.
- 1151 İki Durnam Gelmiş Yolda Yorulmuş. Ordu / Mesudiye.
- 1154 İstanbul'un Etirafı Meteris. Trabzon.
- 1164 İndim Çayırı Biçmeye. Artvin / Şavşat.
- 1170 İmeciler Geliyor Eli Kara Kazmalı. Ordu.
- 1186 Hatipoğlu Nam Verür De. Ordu / Aybastı.
- 1187 Emine'm Pazar mısın. Ordu / Mesudiye.
- 1188 Sevdigime Varamadım. Ordu / Aybastı.
- 1189 Dere Kenarında Babam Duzak Kurdular. Ordu / Aybastı.
- 1198 Tinyaban'ın Daşları. Ordu / Aybastı / Feritözü Köyü.
- 1204 Merekte Sarı Saman. Giresun.
- 1235 Sallandım Girdim Bağa. Bayburt.
- 1236 Senden Bana Yar Olmaz. Artvin.
- 1241 Tel Sarı Züluf Sarı. Trabzon.
- 1242 Tersaneden Kalkdı Efe Alayı. Sinop.
- 1244 Terazi Mizan İmiş. Giresun / Şebinkarahisar.
- 1247 Kahve Koydum Fincana (Mican'ım). Giresun.
- 1278 Dere Kenarında Taş Ben Olayım. Giresun / Şebinkarahisar.
- 1284 Dumanım Derelerde. Trabzon.
- 1287 Altını Bozdurayım. Giresun.
- 1294 Dalda Fındık Kalmasın. Ordu.
- 1308 Bülbülü Tuttum da Güle Bağladım. Giresun / Şebinkarahisar.
- 1319 Fındık Attım Harmana. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 1320 Daldım Göllere Daldım. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 1321 Evlerin Önünde Gara Üzüm Asması. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 1322 Yayla Çimeni Budur. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 1323 Püsküllüdür Püsküllü Ala Gürgenin Dalı. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 1324 Hayde Hayde Gidelim. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 1325 Neren Ağrur Neren Ağrur. Rize.
- 1326 Ben Geçiyse Gidemem. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 1353 Arpalar Orak Oldu. Bayburt.

- 1354 Boztepe'nin Başında. Ordu.
1369 Bugün Günlerden Cumadır Cuma. Bayburt.
1371 Ben Giderim Batum'a . Sinop.
1388 Ben Feleği Gördüm Taştan İnerken. Bayburt.
1406 Akayı Daşlı Dere. Rize.
1419 Bacadan Aşıyor Ayvanın Dalı. Bayburt.
1424 Baba Ben Dervişmiyim. Bayburt.
1426 Bu Gece Rüya Gördüm. Rize.
1499 Ordu'nun Sokakları. Ordu.
1508 Gemiler Giresun'a. Trabzon.
1531 Dur Yerinde Hanım Dur Yerinde. Bayburt.
1533 Dırvana Vurdum Uçti. Trabzon / Gomera Köyü.
1534 Ben Eleyim Eleyim. Rize.
1535 Hasta Oldum Derdune. Trabzon / Beşikdüzü.
1538 Deli Kız Sinin Geliyor. Bayburt.
1548 Giresun'un Evleri. Giresun.
1550 Ordu'nun Dereleri. Ordu.
1568 Çeper Çektim Yol Açtım. Artvin / Şavşat.
1591 Gül Koydum Gül Tasına. Bayburt.
1611 Garardı Garadeniz. Rize.
1612 Gökte Yıldız Ay Misun. Rize.
1621 Karahisar Kalesi Yıkılır Gider. Giresun / Şebinkarahisar.
1630 Kızım Sana Fistan Aldım. Giresun / Şebinkarahisar.
1638 Oy Gemici Gemici. Ordu.
1640 O Sarı Çemberuni. Trabzon / Akaçaabat.
1641 Ocağa Koydum Kazan. Ordu / Mesudiye.
1645 Oynayın Kız Oynayın (Derule). Trabzon.
1659 Suyu Giden Sürmeli Gız Kimindir. Artvin / Şavşat.
1668 Türki Deyurum Sağa. Rize.
1673 Terazî Tartayurum. Trabzon / Maçka.
1730 Baldoz'un Portikalı. Rize.
1734 Köprüyü Dolanma. Ordu / Ünye.
1736 Kerez Çiçek Açayı. Rize.
1738 Maçka'nın Yolu Taşlık. Trabzon / Maçka.

- 1742 Merekte Sarı Saman. Artvin / Şavşat.
- 1765 Çayeli'nden Öteye Giderim Yal. Yali. Rize / Çayeli.
- 1770 Gel Benim Gül Yüzlü Yarım. Artvin / Şavşat.
- 1784 Teyze Kızın Ayişe. Rize.
- 1786 Karanfil Eker Misin. Bayburt.
- 1788 Dünürçüler Geldi Güzelim. Bayburt.
- 1796 Sabahdan Kalkar Kızlar. Trabzon / Maçka.
- 1812 Yayla Güzelini Gördüm Bezeli. Artvin / Ardanuç.
- 1817 Geminin İçineyim. Giresun.
- 1818 Sarmaşık Bülbülleri. Samsun.
- 1834 Sarı Kızın Ayağında Yemeni. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 1859 Al Tavandan Belleri. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 1862 Şu Derenin Boyuna. Ordu / Ünye.
- 1864 Güzel Yanlış Digersin. Rize / Hemşin.
- 1880 Anam Ayasın Beni. Trabzon.
- 1916 Yeni Yolun Bükmeleri. Ordu.
- 1924 Yayla Yaylaya Bakar da. Ordu.
- 1929 Ne Durursun Oralarda. Ordu / Akkuş.
- 1932 Ünye'den Çıktım da Başım Selamet. Ordu / Ünye.
- 1933 Yıkırganın Armudu. Ordu.
- 1939 Bugün Bizde Düğün Var. Bayburt.
- 1954 Karşiki Tarlada Herkeden Oğlan. Bayburt.
- 1964 Tarlada Ektim Soğan. Giresun.
- 1979 Kırmızılım Tutam Tutam. Ordu.
- 1982 Maçka Yolları Taşlı. Trabzon / Sürmene.
- 2022 Ay Döne Döne. Artvin / Şavşat.
- 2029 Bahçelerde Gül Biter. Gümüşhane.
- 2031 Avluya Bir Kuş Kondu. Gümüşhane.
- 2033 Elmalar Allanıyor. Gümüşhane.
- 2036 Zerdalı Çiçek Açtı. Gümüşhane.
- 2039 Mani'nin Evlerinde. Giresun / Şebinkarahisar.
- 2040 Çarşambayı Sel Aldı. Samsun / Çarşamba.
- 2041 Bağlamam Perde Perde. Giresun.
- 2044 Oy Kemeçe Kemeçe. Ordu.

- 2046 Kekliğin Ganadı Sarı. Artvin / Şavşat.
- 2053 Ağasar'ın Balını. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 2069 Denizde Vardır Kara. Rize.
- 2070 Gelemedim Eminem Memelekete Bu Sene. Rize.
- 2071 Koy Ateşe Kazanı. Rize.
- 2072 Yayladan Gelir Koyun. Rize.
- 2126 Başındaki Çenbere Boya Vurayım Boya. Rize / Çayeli.
- 2130 Yeni Yaptım Evimi. Trabzon / Beşikdüzü.
- 2131 Gülhanım Dedikleri Gız Sen misin. Trabzon / Beşikdüzü.
- 2132 Dere Dürer Gazeli. Trabzon / Beşikdüzü.
- 2142 Kazma Vurdum Çimene. Trabzon / Beşikdüzü.
- 2149 Ağısar Dereleri. Trabzon.
- 2150 Kızıl Ağaç Yapağı. Rize.
- 2165 Parmağında Yüzükler. Rize.
- 2223 Ben Bir Avuç Kişnişem (Ata Barı). Artvin.
- 2254 Al Çuha Mavi Çuha. Bayburt.
- 2274 Bu Babamın Evidir (Ata Barı). Artvin.
- 2277 Cenikiden Dutdum Darı. Ordu / Mesudiye.
- 2288 Ey Gül Dalı Gül Dalı. Bayburt.
- 2306 Kara Basma İz Olur. Bayburt.
- 2325 Nazlı Kavak Gıcır Gıcır Gıcılar. Giresun.
- 2328 Oy Benum Sevdüceğüm. Trabzon.
- 2334 Çukur Yaylasının Yolu. Ordu.
- 2337 Sildirge Sildirge. Ordu / Mesudiye.
- 2355 Yayladım Koyunu. Trabzon.
- 2365 Yol Gider mi Gider mi Bizim Büyük Limana. Trabzon.
- 2368 Örene Bak Örene. Bayburt.
- 2371 Ziliflerin Tutam Tutam. Giresun / Şebinkarahisar.
- 2441 Çayeli'nden O Yanı. Trabzon.
- 2551 İp Attım Ulaş Diye. Sinop.
- 2595 Bayburdun İnce Yolunda. Bayburt.
- 2596 Divane Aşık Gibi Dolaşırım Yollarda. Trabzon / Maçka.
- 2599 Bir Oda Yaptırdım Hurma Dalından. Trabzon.
- 2604 Mendilinde Oya Var. Bayburt.

- 2614 Yılan İnceden Öter. Bayburt.
- 2619 Yarimin Geydiği Yeşil Entari. Ordu.
- 2620 Dağlara Yağayı Kar. Rize / Hemşin.
- 2660 At Benim Atımdı. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 2752 Sırt Üstüne Tencere. Rize / Hemşin.
- 2753 Derenin Kuyuları. Rize.
- 2766 Allah Allah Dedük Ata Bündürdük. Samsun / Havza / Aşağı Yavcuk.
- 2779 Kırmızı Buğday Daneler. Samsun / Ladik.
- 2782 Oduncular Gelmez Oldu Odundan. Samsun / Vezirköprü.
- 2783 Ötüyor Bülbüller Gelmedi Bağban. Trabzon.
- 2796 Bir Esmerin Sevdası Var Serimde. Samsun / Ladik / Güvekse Köyü.
- 2799 Dağdan Duttum Bir Cücük. Ordu / Gölköy.
- 2807 Garşıda Gördüm Seni. Samsun / Ladik.
- 2812 Gümüş Ucu Mercanım. Ordu / Mesudiye / Kışlacık.
- 2813 Hanım Senin Ne Güzel Gaşların Var. Ordu / Mesudiye / Yukarıfallıca.
- 2814 İki de Bülbül Bir Derede Ötüştür. Trabzon.
- 2820 Kemençenin Başında. Ordu / Mesudiye / Yukarıfallıca.
- 2821 Köprünün Altı Diken. Bayburt.
- 2822 Niçin Güzel Bir Zar İncidirsin. Samsun / Ladik / Güvekse Köyü.
- 2823 Oğlan Gider Oduna. Samsun / Ladik / Güvekse Köyü.
- 2824 Okudun mu Güzelim Kitabında Heceyi. Artvin / Şavşat.
- 2831 Tabakamda Tütün Az. Ordu / Gölköy.
- 2833 Yar Çiçeğim Çiçeğim. Ordu / Mesudiye / Yukarıfallıca.
- 2847 Kırdan Erik Ağacı (Dillala). Sinop.
- 2877 Görünür Melet Çayı. Ordu.
- 2897 Al Eline Galemi. Samsun / Bafra / Çağrışır.
- 2903 Asker Etiler Beni. Rize / Çayeli.
- 2907 Atma Beni Yabana. Trabzon / Maçka / Hamsiköy.
- 2929 Elinde Süt Küleği. Samsun / Bafra / Çağrışır.
- 2934 Fincanı Taştan Oyarlar. Trabzon.
- 2935 Garşıdan Gel Göreyim. Trabzon / Vakfikebir.
- 2938 Gel Yükünü Vurayım Katırın Dorusuna. Rize / Hemşin.
- 2944 Islandı Da Ötmeyi Kemençemun Telleri. Trabzon / Vakfikebir / Pınarlı.
- 2958 Oy Dağlarum Dağlarum. Rize.

- 2975 Yan Yana Oturalım. Trabzon / Maça / Yeşilyurt
3037 Karşı Dere Mezere. Trabzon / Akaçaabat.
3040 Bir Yiğit Gurbete Varsa. Artvin / Şavşat.
3057 Dut Dibine Yaslanırlar. Gümüşhane.
3058 Sivrinin Tepesinde Vardır Cicili Taşlar. Rize.
3099 Gız Sana Demedim mi. Trabzon.
3101 Karasu'da Pazar Var. Sinop / Ayancık.
3107 Duman Dağdan Yukarı. Rize / Hemşin.
3108 Belindeki Tabanca Gene Belindemidir. Rize / Hemşin.
3109 Hayde Gidelim Hayde. Rize / Hemşin.
3110 Duman Dağdan Yukarı Çıkمام Diyebilir mi. Rize / Hemşin.
3111 Yayladan Ki Yürüdüm. Rize / Hemşin.
3125 Anam Beni Vay Beni. Trabzon / Maça.
3126 Kuko Daldan Aşağı. Trabzon / Maça.
3127 Asmam Seni Dalından. Trabzon / Maça.
3128 Kapısının Önünde Yeşiller Pazıları. Trabzon / Maça.
3129 Soğuk Soğuk Akayı. Trabzon / Maça.
3142 Entarisi Salkım Salkım. Sinop.
3159 Perşembe'nin Düzleri. Ordu.
3172 Gine Yeşerdi Fındık Dalları. Ordu.
3174 Oy Bahçemize Ben Giremedim Gazelden. Giresun.
3199 Peştemalı Yamalı. Giresun / Alucra.
3208 Şu Gelen Kayukmidur. Rize.
3209 Yeni Çıkayı Yeni Derelerin Ormanı. Rize.
3214 Bilettim Orağımı Ettum Kestane Moli. Rize / Hemşin.
3215 Dağ Başı Fener Mum Yanar Söner. Giresun.
3216 Mektup Yazdım Acele. Giresun / Görele.
3217 Derenin Balıkları Tuttu Ortalıkları. Trabzon / Giresun.
3218 Fındık Toplayan Kızlar. Ordu.
3238 Pencerenin Üstüne Boya Sürerim Boya. Giresun / Görele.
3246 Çavuşlu Diye Diye. Giresun / Görele.
3249 Atmacayı Vurdular Bir Avuç Kan için. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
3268 Çayırım Çayırım Kuş Oldum Uçayırım. Trabzon / Akaçaabat.
3324 Bir Güzel ki Çıkar Gülşen Seyrine. Artvin / Şavşat.

- 3326 Ey Hamamcı Bu Hamama. Artvin / Şavşat.
- 3335 Düz Mahalle İçinde Çıramı Yakamadım. Ordu.
- 3339 Göreleden O Yanı da Çavuşlu'dur Çavuşlu. Giresun / Görele / Çavuşlu Köyü.
- 3376 Bizim Yerler Dutludur. Artvin / Şavşat.
- 3383 Soğuk Suyun Başında. Rize.
- 3387 Bağlamam Altın Telden. Giresun.
- 3389 Eşref Bey Türküsü. Giresun.
- 3389 Giresun Üstünde Vapur Bağrıyor. Giresun.
- 3390 Ekini Biçe Biçe Bulamadım Ucunu. Ordu / Mesudiye.
- 3391 Keçi Saldım Bayıra. Ordu.
- 3392 Oy Zalutların Alçağı. Ordu.
- 3393 Sarısın Seçemiyom Yar. Giresun.
- 3394 Yayla Yaylaya Bakar. Ordu.
- 3396 Yeni Yolun Bükmesini Dolaşamadım. Ordu.
- 3397 Yol Üstüne Kurdum Kara Kazanı. Samsun / Bafra.
- 3409 Tabancamın Sapını Gülle Donatacağım. Rize.
- 3493 Dere Kütük Göttürür. Rize / Çayeli.
- 3494 Peştemalin Duğumi Aldılar Sevduğumi. Rize / Hemşin.
- 3495 Çemberumin Ucına Sakız Bağlaturmuyum. Rize.
- 3501 Duman Aldı Dağlara Ben Kaldım Yaylalara. Trabzon.
- 3515 Ak Bakraçlar Susuz Kaldı. Sinop.
- 3530 Yar Sana Beşik Alayımmı. Ordu / Ünye.
- 3532 Güzel Vasfeyleyim Hallerin Senin. Bayburt.
- 3535 Bizim Yayla Düz Gibi. Trabzon / Maçka.
- 3536 Oturda Konuşalım Senin ile Azacuk. Trabzon / Tonya.
- 3556 Çıktım Fındık Dalına. Ordu.
- 3559 Bizim Köyün Kızları Bakarlar Aynalara. Trabzon / Maçka.
- 3562 Silme Göz Yaşlarımı da Gözlerimde Kurusun. Trabzon / Maçka.
- 3563 E Paçı Çeşanuni Nicun Bağladun Yana. Rize.
- 3564 Fadime Çemberünün İpekleri Karalı. Rize.
- 3565 Sarı Çiçeğim Sarı Kalbuma Koydum Yarı. Rize.
- 3608 Ormanda Alacalar. Trabzon / Maçka.
- 3614 Aykırı Yok Uzuni. Rize.
- 3715 Oy Çalamadum Gitti. Trabzon / Sürmene.

- 3721 Kayalar Aşamazsun. Trabzon / Maça.
3722 Matarayı Doldurdum. Gümüşhane.
3739 Ben Buralı Değilum. Trabzon / Maça.
3743 Bu Dere Akmayınan. Rize / Ardeşen.
3774 Arhavinin Dağına. Rize.
3806 Çakal Yesun Anani. Rize.
3830 Suda Pişmiş Mısırı. Rize.
3841 Eyvah Ben Gelin Oldum. Giresun / Görele.
3847 E Çaykara Çaykara. Trabzon / Akçaabat.
3859 Görele'nin İçinde İkiliyim. Giresun / Görele.
3867 Alaca Çorapları Ayağına Dar İdi. Trabzon / Çaykara.
3904 Sen Bu Yaylaları Yaylıyamazsun. Trabzon.
3922 Leblebi Koyarlar Tasa. Artvin / Şavşat.
3980 Hala Geldum Evune. Rize / Ardeşen.
3987 Alime' dir Kız Senin Adın Alime. Trabzon.
3992 Gelin Çıkma Kiraza. Artvin / Şavşat.

3. TÜRKÜLERDE TESPİT EDİLEN FOLKLORİK KELİMELE

İlk bölümde yer alan türküler üzerinde yapılan inceleme sonucu tespit edilen folklorik kelimeler ve anlamları, alfabetik olarak aşağıda sıralanmıştır.

Abula (1860) : Abla, büyük kız kardeş.¹

Abum (1188) : Abu, hanım teyze.²

Acap (1508, 2620): Acaba.

Acel (1322) : Ecel.

Acem(2752,3326) : İran'lı.³

Acep (533, 1426,1640,3108) : Acaba.

Acı (527) : Acil.

Acırım (2441) : Acırım.

Açıldım (3904) : Açıldım.

Açtuk (1738) : Açtık.

Ad ettım (3383) : Yemin ettim , and içtim.

Adamam (3608) : Atamam.

Adeler (923) : Adalar.

Adem (1065) : Adam.

Aduni (2441, 2441) : Adını.

Agama (3387) : Ağabeyime.

Ağ gerdan (860) : Ak, beyaz gerdan.

Ağısar (2149) : Rize'de bir yerleşim yeri.

Ağlağun (3099) : Ağlayın.

Ağlamağa (1109) : Ağlamaya.

Ağlamaları (3535) : Ağlamaları.

Ağlatırmuyum (3495) : Ağlatırmıyorum .

Ağlayısun (2131,1659, 2355) : Ağlıyorsun.

Ağrur (1325) :Ağrıyor.

¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 2.

² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 31.

³ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 6.

Ah çekmek (2040) : Ah etmek.
Ah (984, 1939) : Beddua.
Ahır zaman (1204, 1077) : Dünyanın son günü.⁴
Ahret (189) : Ahiret.
Ahumi (2071) : Ahımı.
Ahüzar (338) : Ağlayıp inleme.⁵
Akayi (1406, 3129, 3743) : Akıyor.
Akayisun (2149) : Akıyorsun.
Akça (124, 17889) : Akçe para.
Aklum (3125) : Aklım.
Akluma (2328) : Aklıma.
Akluna (2150) : Aklına.
Akmayınan (3743) : Akmakla.
Aksun (2149) : Aksın.
Aktarma (2142) : Tarlayı ikinci kez sürme , harmanda dövülen arpa ve buğday saplarını alt üst etmek.⁶
Ala (2046) : Karışık renkli, açık kahverengi ela.⁷
Alaca (1864 , 2938, 3867) : Karışık renkli, açık kahverengi ela. Ala.
Alacağum (2071, 3111, 3409, 3494, 3847, 3867) : Alacağım.
Alaca (3608) : Ağaçta ilk oluşan meyve.⁸
Alacamisun (119) : Alacakmısın.
Alacasın (3721) : Alacaksın.
Alam (2813) : Alayım.
Alamadum (2071) : Alamadım.
Alamadum (3127, 3739) : Alamadım.
Alçacık (192) : Alçak,kısa.
Aldadi (3217) : Aldattı, kandırdı.
Aldanursun (3125) : Aldanırsın.
Aldırdım (2041) : Göze almak.
Aldi (3501) : Aldı.

⁴ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 16.

⁵ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 19.

⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XII, Ankara, 1993, 4412.

⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 166-167.

⁸ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 44.

Alduğun (3721) : Aldığın.
Ale (2833) : Ela, ala.⁹
Alıcı (2029, 2847) : Alıç, aluç , alıç ağacı meyvesi ¹⁰
Alıcı kuş (1151) : Atmaca, yırtıcı kuş.¹¹
Alım (1235) : Alayım.
Alışık (3565) : Alışmış.
Aliceğum (1864) : Alacağım.
Alişiyi (2328) : Alışıyor.
Allar (251) : Kırmızılar.
Allı valalı (174) : Kırmızılı, ipekli.¹²
Almadı (3847) : Vurmadı.
Almaduğune (3383) : Almadığına.
Almağa (1109,1659, 992) : Almaya.
Almıyodum (1198) : Almıyordum.
Alnumun (3128) : Alnımın.
Altun (1096) : Altın.
Alur (3126) : Alır.
Alurum (1673) : Alırım.
Aluşdurudun (3849) : Alıştırdın.
Aluşuğum (1860) : Alışığım.
Aluyi (3125) : Alıyor.
Amber (3376) : Güzel kokulu bazı maddelerin ortak adı. ¹³
Amcasına (3608) : Amcasına.
Anan (1964) : Annen.
Anani (1426, 3806) : Anneni.
Anderkalsun (3127) : Andır kalsın.
Andır kalsın (130) : Olmaz olsun yere batsın gibi ilenç anlamına gelir.¹⁴
Andırın yosması (1321) : Andırın güzeli.

⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 210.

¹⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 233.

¹¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 215.

¹² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4089.

¹³ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 62.

¹⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 259.

Anşa (3390) : Ayşe.
Aramuzdaki (3125) : Aramızdaki.
Arasi (3739) : Arası.
Ardı (3129) : Arkası.
Ardında (304) : Arkasında.
Arduşluk (172) : Ardıçlık.
Arhavi (3774) : Rize' de bir yerleşim yeri.
Arma fişek (110) : Eskiden erkeklerin, askerlerin bellerine bağladıkları fişeklik.¹⁵
Arş (1151) : Gök, çatı,dam.¹⁶
Arşın (533) : Yöresine göre 40 ile 75 cm. arasında değişen uzunluk ölçüsü.¹⁷
Arzetmek (427, 2796) : Sunmak, gösterme.¹⁸
Asdi (445) : Astı.
Askaroz (1730) : Rize' de bir yerleşim yeri.
Aslıma (110) : Asıl. Soy, nesep.¹⁹
Aşmak (1419, 1979): Geçmek.
Aşalım (251) : Geçelim.
Aşalum (2071) : Aşalım, geçelim.
Aşamazsun (3721) : Aşamazsın, geçemezsin.
Aşhane (1388) : Mutfak, aşevi.²⁰
Aşih (2822) : Aşık.
Aşırmak (1630, 2046) : Atlamak , savmak.²¹
Aşladım (2929) : Aşılacak.
Aşma (766, 1170, 3390) : Geçme.
Aşnam (522): Ayşem.
Aştı (1424) : Geçti.
Aşuların (1426): Aşıkların.
Atımdı (2660) : Atımdı.
Attum (1640) : Attım. Türküde, suya indirdim anlamında.
Avi (3774) : Avı.

¹⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 328.

¹⁶ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 39.

¹⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 333.

¹⁸ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 40.

¹⁹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 92.

²⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 352.

²¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 356.

Avu (1964) : Zehirli bir bitki.
Ayağumda (1860) : Ayağımda.
Ayağumi (2975) : Ayağımı.
Ayağuna (1817) : Ayağında.
Ayan (1426): Belli , açık.
Ayarsın (2306) : Denksin.
Ayarum (1534) : Ayarım.
Ayazlanmak (62) : Serinlemek.²²
Ayıpmıdır (3208) : Ayıpmıdır.
Ayistan (62) : Ayın doğduğu yer anlamında.
Ayşe (1784, 2130) : Ayşe.
Aykırı dal (1736) : Eğri büğrü dal.²³
Aykiri (3614) : Aykırı, çapraz, ters.²⁴
Ayluğa (1534) : Aylığa, maaşa.
Aymisun (1612) : Aymısın.
Ayrulursam (1284) : Ayrılırsam.
Ayvan (1939) : Eyvan.
Azaluk (3536) : Azıcık.
Azıcık (2799) : Az, biraz.
Azyar (2833) : Bir çeşit çiçek.
Babasina (3608) : Babasına.
Bab (1073) : Kapı.²⁵
Bacı (1538,1788, 2847) : Kız kardeş.
Bade (124, 187, 923, 3922) : Şarap, içki.²⁶
Bağ (317, 1067): Ayakkabı bağcığı.
Bağa (164, 445,1426, 1535, 1612, 1659, 1673, 1738, 2053, 3058, 3108, 3608) : Bana.

²² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 409.

²³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 422.

²⁴ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 114.

²⁵ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 124.

²⁶ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 62.

Bağban (2783) : Bahçıvan, bağcı.²⁷
Bağıban (484) : Bağban, bağcı, bahçıvan.
Bağışlamasun (3721) : Bağışlamasın.
Bağladiler (619) : Bağladılar.
Bağladum (3383) : Bağladım.
Bağladun (3563) : Bağladın.
Bağlağun (3099) : Bağlayın.
Bağlaturmuyum (3495) : Bağlatırmıyım.
Bağrı (1734) : Gönlü.
Bağrıyor (3389) : Ses çıkartıyor.
Bağurdum (3126) : Bağırdım.
Bağuri (2126) : Bağırıyor.
Bahçadan (1933) : Bahçeden.
Bahçalarda (580) : Bahçelerde.
Bakamiyurum (1796) : Bakamıyorum.
Bakayısun (2149) : Bakıyorsun.
Bakayiler (1796) : Bakıyorlar.
Bakayısun (1612) : Bakıyorsun.
Bakaysın (1640) : Bakıyorsun.
Bakmalı (3493) : Bakmalı.
Bakmayınan (179, 3743) : Bakmakla.
Bakmıya (2799) : Bakmaya.
Bakraç (3515) : Kulplu tencere.²⁸
Bakup (3125) : Bakıp.
Bala (1125) : Küçük, yavru, çocuk.
Balınan (1786, 1322) : Bal ile.
Bali (1369) : Bari, hiç değilse.
Balinen (18609) : Bal ile.
Balli (3992) : Ballı.
Bam (766) : Bağlamanın en kalın teli.
Bar (285, 1939) : Bir çeşit yöresel oyun.

²⁷ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 64.

²⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C. Ankara, 1993, derleme bak

Basılı (146,1932) : Basılarak yerleştirilmiş.²⁹
Basıyom (3040) : Basıyorum.
Baskın vermek (2325) : Baskın yapmak, basmak.
Basta gel (1287, 1964) : Yürüyerek gelmek.³⁰
Başakçı (1294, 3218) : Başak toplayan ve bununla geçinen kimse.³¹
Başlarım (2877) : Başları.
Başu (1535) : Başı.
Başuma (1533) : Başıma.
Başun (1284, 3110) : Başının.
Başuna (1325) : Başına.
Başunda (2958) : Başında.
Batağ (1126, 1371) : Batağan, bataklık.³²
Batdi (1098) : Battı.
Batı (527) : Batıdan esen rüzgar.
Batlama deresi (1287) : Yörede bir dere ismi.
Bayır (192, 3390, 3721) : Kıraç tarla, kır, yokuş.³³
Bazarsu (3389) : Pazarsu. Giresun'da bir yerleşim yeri.
Beğenursan (2069) : Beğenirsen.
Beğim (2254) : Beyim.
Bekarundur (1284, 3110) : Bekarındır.
Beklerim (2150) : Beklerim.
Bel (409, 427, 1859, 2783, 3339) : Ucu sivri kürek yada çatal biçiminde bir tarım aracı.³⁴
Belan (1568) : Belanı, derdini.
Belbağı (184) : Kuşak, kemer.³⁵
Belen (382) : Dağ sırtlarında geçit veren çukur yer.³⁶
Belleme (409, 1859, 3559) : Belin çıkardığı iri toprak parçası, kesek, işlenmiş toprak.³⁷

²⁹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 145.

³⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, Ankara, 1993, 568.

³¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 551.

³² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 580.

³³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 580.

³⁴ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 164.

³⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 606.

³⁶ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 164-165.

³⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 522.

Bellemek (409, 1859) : Tarlayı bel ile işlemek.
Bellerun (3992) : Bellerin.
Belleyirum (3721) : Belliyorum.
Belundaki (3108) : Belindeki.
Belundeki (2150, 3563) : Belindeki.
Bencileyin (2752) : Benim gibi.
Benda (2907) : Bende.
Benida (1534) : Benide.
Benimlen (2752) : Benim ile.
Benu (3383) : Beni.
Benum (1426, 2150, 2165, 3111, 3128, 3129, 3214, 3409, 3563, 3739) : Benim.
Benumle (1612) : Benimle.
Benzeturum (3565) : Benzetirim.
Berbat (1818) : Kötü duruma gelmek, kirlenmek.³⁸
Beru (2958) : Beri.
Beşlik (1538) : Beş para, beş kuruş veya beş lira değerindeki akçe.³⁹
Beyuklarımız (1534) : Büyüklerimiz.
Bezmek (2824) : Bıkmak.
Bezeli (1812) : Süslü, bezenmiş.⁴⁰
Bezelum (3127) : Bezelim, bıkalım.
Bezemek (671) : Süslemek.
Bezirgan (1834) : Tüccar.⁴¹
Bıldırki (1371) : Evvelki, önceki.⁴²
Bırakurda (3409) : Bırakırda.
Bıçak (3739) : Bıçak.
Biçek (2833) : Biçelim.
Biçmek (179) : Ekin biçmek.
Bidanem (1098) : Bir tanem.
Bidedum (3126) : Bir dedim söyledim.
Biletmek (3214) : Bileyletmek.

³⁸ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 172.

³⁹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 176.

⁴⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 650.

⁴¹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 180.

⁴² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 665.

Bilezukler (2165) : Bilezikler.
Bilirdum (3214) : Bilirdim.
Bilirmisun (1612) : Bilirmisin.
Bilur (3743) : Bilir.
Bindürdük (2752) : Bindirdik.
Bir dahi (2782, 2783) : Bir daha.
Bir elim dilekte (923) : Bir taraftan dua etmek.
Birbirimuza (1612) : Birbirimizi.
Birbirunu (1738) : Birbirini.
Birem birem (1077) : Birer birer.
Bişe (2130) : Pişsin, pişmek.
Biturur (3743) : Bitirir.
Bizece (2779) : Bize.
Bora (138) : Boran , şiddetli kar, fırtına.⁴³
Bostan (62) : Salatalık.⁴⁴
Boylanur (3992) : Boyalanır.
Boyle (1738) : Böyle.
Boylemidur (2072) : Böylemidir.
Boyliyamazsun (3904) : Boyluyamazsın.
Böldiler (3058) : Böldüler.
Böyük (2365) : Büyük.
Bu kağıhalı (3214) : Damların üstünü loğ taşı ile düzeltmek.⁴⁵
Bulamadum (2958) : Bulamadım.
Bulancak (2041) : Giresun' a bağlı yerleşim birimi.
Bulanuk (3743) : Bulanık.
Burelerun (1864) : Buraların.
Buyukların (2355) : Bıyıkların.
Buzi (2944) : Buzu.
Bühtan (984) : Yalan, iftira.⁴⁶
Bükdibi (249) : Ova ve dere kıyılarındaki çalı ve diken topluluğunun kenarı.⁴⁷

⁴³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 737-738.

⁴⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 744.

⁴⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 778.

⁴⁶ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 116.

⁴⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 814.

Bükme (1916, 3396) : Kıvrımlı yol, dönemeç.⁴⁸
Büyücek (3556) : Büyük.
Cam 484 : Türküdeki anlamı bardak.
Canfes (2782) : Üzerinde desen bulunmayan, ince dokunmuş parlak, tok ipekli kumaş.⁴⁹
Canın kastında (958) : Öldürme isteği.
Cani (619) : Canı.
Canum (1611) : Canım.
Canumuza (1611, 3743) : Canımızı.
Cazı (1287) : Cadı, fitneci.⁵⁰
Celek (1369) : Hayvanlara yedirilen tahıl sapları, mısır koçanı, çala.⁵¹
Celesun (1611) : Gelesin.
Celman (1388) : Aramak.
Cemal (942, 1077, 1164) : Yüz güzelliği.⁵²
Cene (1426) : Yine.
Ceniki (2277) : Cenik. Ova, deniz kıyısına yakın yerler.⁵³
Cepumden (3125) : Cebimden.
Cesuleyim (1406) : Kesileyim.
Cıgarayı (2833) : Sigarayı.
Cicili (3058) : Süslü püslü.⁵⁴
Cireyum (1784) : Gireyim.
Ciyer (2814) : Ciğer.
Cordum (1426) : Gördüm.
Cöz (1325) : Göz.
Cumağa (2660) : Cumaya.
Cuya (1426) : Güya.

⁴⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 817.

⁴⁹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, 246.

⁵⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 870.

⁵¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1047.

⁵² Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 132.

⁵³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 882.

⁵⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 895-959.

Cüçük (2799) : Kütmes hayvanlarının yavrusu, civciv.⁵⁵

Çağan (193) : Çeçen.

Çağireyim (3107) : Çağırayım.

Çakılum (3111) : Bir taş cinsi.

Çal oğlan (1186) : Benli , çilli oğlan.⁵⁶

Çalam (527) : Çalayım.

Çalayimisun (1612) : Çalıyormusun.

Çalım (1320) : Nazı, cakası.

Çamuş (225) : Çameş, manda.⁵⁷

Çandırılı (3393) : Giresun' da bir yerleşim yeri.

Çangal (130): Fasulya sığı. ⁵⁸

Çapul, Çapula (1860, 2813) : Kaba deriden yapılmış ucu sivri ve kıvrık ayakkabı, yemeni.⁵⁹

Çar- Çar bağı (1065) : Car, çarşaf siyah üstlük.⁶⁰

Çarhalamak (1242) : Çarh. Dönmek.⁶¹

Çarık (317, 1067, 1077, 2365) : Ayakkabı.

Çatlatacağum (3409) : Çatlatacağım.

Çayluğa (1534) : Çaylığa.

Çayluklara (2150) : Çaylıklara.

Çayurumun (3980) : Çayırımın.

Çediye (1784) : Kediye.

Çeker (2069) : Çekilen şey.⁶²

Çekersiz (1954) : Çekersiniz.

Çekme (1065) : Çizme yada başörtüsü.⁶³

Çektuğum (3214) : Çektiğim.

⁵⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1022.

⁵⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1047.

⁵⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XII , Ankara, 1993, 4476.

⁵⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1069.

⁵⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1078.

⁶⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 859-1079.

⁶¹ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 152.

⁶² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1111.

⁶³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1115.

Çember (1126, 3376, 3535 , 3564, 3980) : : Kadın başörtüsü, yemeni, yazma.⁶⁴

Çemberumin (3495) : Çemberimin.

Çemberunida (1640) : Çemberinide.

Çenber (2126, 3127) : Çember.

Çenberuni (2126) : Çemberini.

Çeper (1568) : Çit.⁶⁵

Çesileyum (1784) : Kesileyim.

Çeşan (3563) : Gürz, topuz.⁶⁶

Çeşm (2783) : Göz.⁶⁷

Çevirme (728) : Etrafı duvarla yada çitle çevrilmiş küçük bahçe.⁶⁸

Çevirsana (1645) : Çevirsene.

Çevrenin ucu (671) : Sırma işlemeli mendilin ucu.⁶⁹

Çez (1018) : Çöz, çözmek.

Çezmiş (2337) : Çözmüş.

Çıha (2254) : Çıkasın.

Çıkacağum (3721) : Çıkacağım.

Çıkayı (1673, 3209) : Çıkıyor.

Çıkdı (3608) : Çıktı.

Çıkmayasun (71) : Çıkmayasın.

Çingil (1008) : Ağaç ucu, sopa.⁷⁰

Çıra (3335) : Çam gibi reçineli ağaçların yağlı ve çabuk yanmaya elverişli bölümü.⁷¹

Çiçecukler (3128) : Çiçekler.

Çikardum (3125) : Çıkardım.

Çile (3238) : İpek, yün, pamuk gibi her türlü iplik kangalı.⁷²

Çise (3057, 3249) : İnce yağmur.⁷³

Çituruk (1320) : Çitirik. Çitlek. Çekirdek.⁷⁴

Çiyner (1834) : Ezer.

⁶⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1127.

⁶⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1142.

⁶⁶ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 156.

⁶⁷ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 156.

⁶⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1152.

⁶⁹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 297.

⁷⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1181.

⁷¹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 305.

⁷² *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 310.

⁷³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1239.

⁷⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1245-1246.

Çobani (3806) : Çobanı.
Çolak (1538) : Eli veya kolu sakat olan.⁷⁵
Çöğen (2046) : Baston.
Çubuk boylu (1008) : İnce uzun boylu
Çuha (2254) : Elde işlenmiş yün veya yerli dokuma kumaş.
Çuha cepken (671) : Elde işlenmiş yünden ve yerli dokuma kumaştan yapılan öntü açık kısa ceket.⁷⁶
Çul (656) : İçine bez doldurulan minder.⁷⁷
Çumeninde (2944) : Çimeninde.
Dabancamı (1924) : Tabancamı.
Dağlamak (1126) : Vücudun bir bölümünü kızdırılmış bir metal araçla yakmak.⁷⁸
Dağlarum (2958) : Dağlarım.
Dağun (1534, 3111) : Dağın.
Dal (2254) : Omuz omuz başı.⁷⁹
Dalda (2595) : Damla, dal.⁸⁰
Dalda etmek (3217) : Gölge etmek, ışığına engel olmak.⁸¹
Dali (3214, 3563) : Dalı.
Dalini (2441) : Dalını.
Dalleri (1864) : Dalları.
Dalsun (1534) : Dalsın.
Dalundan (3127) : Dalından.
Dam (656, 777, 1424, 1933) : Toprak damlı ev ,kulübe, köy evi, ambar, ahır.⁸²
Dane 82334, 3867) : Tahıl tanesi
Dane dane (71) : Tane tane.
Dara (2132) : Tara, taramak.
Dara (1673) : Kabıyla birlikte tartılan bir nesnenin kabının ağırlığı.⁸³

⁷⁵ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 319.

⁷⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1301.

⁷⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1302 .

⁷⁸ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 329.

⁷⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1332.

⁸⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV. , Ankara, 1993, 1341.

⁸¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.III, Ankara, 1993, 1341.

⁸² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1347-1348.

⁸³ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 338.

Daradı (3238) : Taradı.
Dardur (3214) : Dardır.
Darı (2277, 3849) : Mısır, mısır tanesi.⁸⁴
Darısı (2614) : Halk arasında daha iyisi, dahası anlamında kullanılır.
Darluk (2620) : Darlık, sıkıntı.
Darulamadum (3904) : Darılamadım.
Daruldunmi (1796) : Darıldınmı.
Daş (3922) : Taş.
Daşhane (1388) : Hapishane.
Daşırım (3867) : Taşırım.
Daşları (1198, 2975) : Taşları.
Daşlı (1406) : Taşlı.
Dayi (1645) : Dayı.
Dayısına (3608) : Dayısına.
Dedukleri (3739) : Dedikleri.
Dedük (2752) : Dedik.
Değilum (3739) : Değilim.
Değişelum (2441) : Değişelim.
Değulsun (2150) : Değilsin.
Deleder (1964) : Deli eder.
Deyleledi (777) : Deli etti.
Deliptir (2783) : Deler.
Demiycemisun (3109) : Demiyecekmişin.
Demma (2150) : Söyleme.
Deneler (2779) : Taneler.
Deneylemek (382) : Denemek.
Derd (3867) : Dert.
Derdin (1568) : Derdini.
Derdumi (1406) : Derdimi.
Derdumuze (1406) : Derdimize.
Derdune (1535) : Derdine.
Deremen (3847) : Değirmen.⁸⁵

⁸⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1370.

⁸⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1432- 1435.

Derenun (3127) : Derenin.
Derindur (3904) : Derindir.
Derinler (1864) : Derinleşir.
Deriye (1320) : Dereye.
Derman (2334) : İlaç, çare, takat, kuvvet, güç.⁸⁶
Dermani (1673) : Dermanı.
Dersa (1982) : Derse.
Dersan (2150) : Dersen.
Dersen (3108) : Dersin.
Dertlü (1186) : Dertli.
Derune (1534) : Derine.
Derviş (1424) : Alçak gönüllü ve her şeyi hoş gören kimse.⁸⁷
Derya (923, 1817) : Deniz.
Desti (860, 2860) : Testi.
Desun (1982) : Desin.
Devriye (193) : Geceleri dolaşan kol takımı.⁸⁸
Deyebilurmi (3110) : Diyebilirmi.
Deyi (2897, 3129) : Diye.
Deyilsun (3847) : Deyilsin.
Deyiş ettim (3980) : Değiştım.
Deymeleri (1018) : Demeleri, söylemeleri.
Deyulsun 81640) : Deyilsin.
Deyvi (249) : Söyleyiver.
Dide (923) : Göz.⁸⁹
Dikilü (3849) : Dikili.
Dilber (854, 1742, 3174) : Gönü alıp götüren güzel.⁹⁰
Dilindesun (3217, 2441) : Dilindesin.
Dinlesana (1406) : Dinlesene.
Dinleyeceksun (3830) : Dinleyeceksin.

⁸⁶ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 176.

⁸⁷ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 363.

⁸⁸ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 182.

⁸⁹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 184.

⁹⁰ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 186.

Dirhem (522, 1077) : Gümüş para.⁹¹
Dirvana (1533) : Yağ ve ayran yapmaya yarayan yayık.⁹²
Dişum (3904) : Dişim.
Divane (427, 2814) : Deli, alık.⁹³
Diyarı gurbet (984) : Gurbetlik yer.
Diyebilirmi (1284) : Diyebilirmi.
Diyisin (3099) : Diyorsun.
Diyular (3249) : Diyorlar.
Dizbediz (3324) : Dizdize.
Dizece (2779) : Dizmek.
Doğan (1964) : Bir tür yırtıcı kuş.
Doğri (1954) : Doğru.
Dokdur (1932) : Dokdor.
Dolama (567) : Entari.⁹⁴
Dolandın (1198) : Geldin.
Dolansın (1198) : Gelsin.
Dolaşamıyom (1916) : Dolaşamıyorum.
Dolaşiyi (2328) : Dolaşıyor.
Dolaşmayı (2935) : Dolaşmıyor.
Dolay-Dolayı (3867) : Etraf, çevre. İnsan yada herhangi bir varlığın belden aşağı kısmı.⁹⁵
Doli (3214, 3409) : Dolu.
Domurcuk (249) : Tomurcuk.
Donatacağım (3409) : Donatacağım.
Doru (2277, 2938) : Tepe en yüksek yer , uç.⁹⁶
Dost ettin (860) : Yar ettin
Dostuyam (251) : Dostuyum.
Doyası (2799) : Doyasıya.
Doymalı (3217) : Doymalı.

⁹¹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 188.

⁹² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1519.

⁹³ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 189.

⁹⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1542.

⁹⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1545.

⁹⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1564-1565.

Dökersiz (1954) : Dökersiniz
Dönder (1817) : Döndür.
Döneler (2779) : Gezer, dolaşır.
Döneyi (2328) : Dönüyor.
Döşürmek (2441) : Devşirmek, toplamak.⁹⁷
Döşüre döşüre (2441) : Toplaya toplaya .⁹⁸
Dötü (225) : Döktü.
Dudiye (3849) : Dudu.
Dudu (124, 1630, 2371) : Hanım abla.⁹⁹
Duğumi (3494) : Düğümü.
Dumani (3501) : Dumanı.
Durabilirmisun (2165) : Durabilirmisin.
Duracasın (3099) : Duracaksın.
Durağım (3739) : Gideceğim, varacağım yer.
Durayım (3129) : Durayım.
Durayisin (3535) : Duruyorsun.
Durayum (2165) : Durayım.
Durmayaalum (2620) : Durmayalım.
Durmuşam (3493) : Durmuşum.
Durnalar (1151) : Turna kuşları.
Duruttunmi (3830) : Durultunmu. Durultmak, katı bir şeyi suyla sıvı hale getirmek.¹⁰⁰
Duruyi (2903) : Duruyor.
Duşti (1533) : Düştü.
Dutmak (1916) : Tutmak.
Duttum (2277, 2799) : Tuttum.
Dutuldu (1198) : Tutuldu.
Duvağın (2877) : Duvağını.
Duyanda (3535) : Duyduğunda.
Duydunmi (3126) : Duydunmu.
Duzak (1189, 3390) : Tuzak.

⁹⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1437-1438.

⁹⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1437-1438.

⁹⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1535.

¹⁰⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1608.

Düğüm (3515) : Düğüm.
Düğün (3515) : Düğün.
Dünürce (1659, 1788) : Kız görmeye giden kimse, görücü, aracı.¹⁰¹
Dünyayı (1738) : Dünyayı.
Düşmüşem (2273) : Düşmüşüm.
Düşti (445, 2620, 3216) : Düştü.
Düzbedüz (3324) : Dümdüz.
Düzen (1244) : Oyun, yalan.
Düzleri (3159) : Düzlükleri.
Eda (2355) : Naz, cilve.¹⁰²
Edalıca (3159) : Endamlı bir şekilde.
Edalim (3249) : Edelim.
Edeller (1659) : Ederler.
Edelum (2328) : Edelim.
Ederduk (3830) : Ederdik.
Edersa (2070) : Ederse.
Edeyi (2975) : Ediyor.
Edirafın (338) : Etrafın.
Ediyum (1077) : Ediyorum.
Efkar (1082) : Düşünceler, düşünceli.¹⁰³
Ehbap (2752) : Ahbap, dost.
Ekleme (586, 970, 3218) : Uzun.
El eylemek (382) : El sallamak.
El oğli (3376) : El oğlu.
Elçi (2799) : Aracı.
Eldurun (1730) : Öldürün.
Eleğe (914) : Elek.
Eleni (1640) : Öleni.
Eleyim (1534) : Öleyim.
Elindesun (3217) : Elindesin.
Eliyinen (1198) : Ellerinle.
Eller (1170) : Yabancılar.

¹⁰¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IV, Ankara, 1993, 1632.

¹⁰² Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 202.

Ellerun (3992) : Ellerin.
Elmişidun (1426): Ölmüşün.
Elum (1325) : Elim.
Elumdemidur (3108) : Elimdemidir.
Elume (1612) : Elime.
Elune (1325) : Eline.
Emel (3324) : Amaç, istek, gaye.
Emmi oğlu (656): Amca oğlu.¹⁰⁴
Emsali (1369) : Örneği.
Encam (427) : Son, nihayet.¹⁰⁵
Ener (3904) : İner.
Enişdibi havası (1321) :
Entari (1659, 2619, 3142) : Elbise, gömlek. Genellikle tek parçalı kadın giysisi.¹⁰⁶
Entere (622) : Entari.
Ererisin (1073) : Erersin.
Erisa (3125) : Erise.
Eruden (71) : Eriten, zayıflatan.
Eruktendir (1535) : Erik ağacındandır.
Erur (177) : Erir.
Erüde(2053, 3339) : Esiyor.
Eşelim (1859) : Kazalım.
Eşmede (1050) : Gümüşhane' de bir yerleşim yeri.
Etrafı (1154) : Etrafı.
Etmeyiruk (3127) : Etmiyoruz.
Ettum (1533, 2142, 3126, 3214, 3383, 3536) : Ettim.
Ettun (2165) : Ettin.
Evermek (164) : Evlendirmek.¹⁰⁷
Evindehde (1198) : Evindede.
Evlek (656) : Tarlaya tohum ekmek için saban iziyle bölünen kısımlardan herbiri.

¹⁰³ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 205.

¹⁰⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.V, Ankara, 1993, 1740.

¹⁰⁵ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 221.

¹⁰⁶ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 459.

¹⁰⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.V, Ankara, 1993, 1805.

Bahçe ve tarlalarda açılan su yolu.¹⁰⁸

Evlenacağuk (1534) : Evleneceğiz.

Evleneyum (3126) : Evleneyim.

Evleniyom (3339) : Evleniyorum.

Evumuz (3107) : Evimiz.

Evun (1535, 3217) : Evin.

Evune (3980) : Evine.

Evvel (146) : Önce.

Eyce (1065) : İyi.

Eyi (1538) : İyi.

Eyle (1130) : Öyle.

Eylemek (189, 1151, 1640, 1939, 2371, 3058, 3126) : Etmek, yapmak.¹⁰⁹

Eyletmek (1085) : Oyalamak.

Eyme (1018) : İki dağarasındaki alçak yer. Eğilerek duvar üstüne yatırılmış ağaç.¹¹⁰

Eyri (1591) : Yamuk, düz olmayan.

Ezel (598) : Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik.¹¹¹

Ezeli (1019) : Öncesiz, başlangıçsız.¹¹²

Ezrail (140, 1534, 2150) : Azrail.

Felek (1353, 1388, 2783, 3126) :

Ferik (117) : Kütmes hayvanlarının civcivlikten çıkmış hali, piliç. Genç, taze, körpe.¹¹³

Feruğum (2355) : Feriğim.

Ferukten (1535) : Ferikten.

Feryad (1308) :Yardım için çıkarılan yüksek ses, sızlanma.¹¹⁴

Fes (371) : Eski başlık

Fındık attım (1077) : Fındık serdim.

Finduğun (2441) : Fındığın.

¹⁰⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.V, Ankara, 1993, 1810.

¹⁰⁹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 481.

¹¹⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.V, Ankara, 1993, 1681-1824.

¹¹¹ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 245.

¹¹² Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 245.

¹¹³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.V, Ankara, 1993, 1846.

¹¹⁴ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 261.

Fingil (192) : Köylü kadınların giydiği eteklik.¹¹⁵
Firaz (193): Ekin.
Fistan (193, 586, 854, 1371, 1630, 1817, 2033, 3174, 3530) : Elbise , kadın elbisesi.
Foga (1611) : Yelken.¹¹⁶
Fola (1860) : Beşikdüzü' nün diğer adı.
Foli (1862) : Tohum ekmek için toprağa açılan küçük çukur.¹¹⁷
Fotin (1630) : Potin, ayakkabı.
Funduk (2441) : Fındık.
Funduk dali (2441) : Fındık dalı.
Fundukluk (3608) : Fındıklık.
Gabul (1126) : Kabul.
Gaç (3849) : Kaç.
Gaçalum (3535) : Kaçalım.
Gaçarsın (1796) : Kaçarsın.
Gaçayırım (3268) : Kaçıyorum.
Gaçtın (1198) : Kaçtın.
Gada (360, 1659, 1673, 1834) : Dert, hastalık.¹¹⁸
Gadar (1186) : Kadar.
Gadın (1932) : Kadın.
Gadife (2799, 3387) : Kadife.
Gadirga (2660, 3249) : Giresun' a bağlı bir yerleşim birimi.
Galacesun (1611) : Geleceksin.
Galbine (3268) : Kalbine.
Galdı (1323, 1932, 3515) : Kaldı.
Galdık (1077) : Kaldık.
Galdır (1859) : Kaldır.
Galdırsam (2368) : Kaldırsam.
Galeden (1862) : Kaleden.
Galem (2897) : Kalem.
Galemnden (1916) : Kalemnden.
Galma (1770) : Kalma.

¹¹⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.V, Ankara, 1993, 1867.

¹¹⁶ Mustafa Ayvaz ile yapılan özel görüşme Mart 2005.

¹¹⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.V, Ankara, 1993, 1875.

¹¹⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 1888.

Galmasın (3099) : Kalmasin.
Galmayınan (1929) : Kalmakla.
Galmış (1186) : Kalmış.
Gam (586) : Dert, tasa.
Gambur (3387) : Kambur.
Gan (1287) : Kan.
Ganmak (2822) : Kanmak, doymak.
Ganadı (2046) : Kanadı.
Ganadım (1388) : Kanadım.
Gandürem (1770) : Kandırayım.
Ganetleri (1151) : Kanatları.
Ganliga (161): Trabzon' da bir yerleşim yeri.
Gapılar (1862) : Kapılar.
Gapılara (2130) : Kapılara.
Gar (427, 1982, 2944) : Kar.
Gara (3268) : Kara, siyah.
Gara gaş (1325) : Kara kaş.
Gara üzüm (1321) : Siyah üzüm.
Garardı (1611) : Karardı
Garaya (1611) : Karaya.
Gardaş (1073, 2334, 3830) : Kardeş.
Gardaşıdur (2958) : Kardeşidir.
Gardaşım (1932) : Kardeşim.
Gardaşlar (765) : Kardeşler.
Gardaşuna (3608) : Kardeşine.
Garınca (3099) : Karınca.
Gariş (1932) : Karış.
Garişır (1982) : Karışır.
Garişti (1077) : Karıştı.
Garşıda (2807) : Karşıda.
Garşıdan (2935) : Karşıdan.
Garşımda (2822) : Karşımda.
Garuşdurudum (3849) : Karıştırdım.
Garuşuğum (1860) : Karışığım.

Gaşınan (3326) : Kaşı ile.
Gaşlara (1406) : Kaşlara.
Gaşları (3535) : Kaşları.
Gaşların (2813) : Kaşların.
Gat (527) : Kat.
Gatamam (1326) : Katamam, ekleyemem.
Gatır (1323) : Katır.
Gatmaz (3326) : Katmaz.
Gattılar (2660) : Kattılar, eklediler.
Gavağım (3099) : Kavağım.
Gavlimiz (1929) : Kavlimiz, sözümüz.¹¹⁹
Gavur (1964) : Müslüman olmayan.
Gavuştum (1568) : Kavuştum.
Gavuştursana (1406) : Kavuştursana.
Gayadan (1125) : Kayadan.
Gaybana (1611, 3416) : Kötü, biçimsiz, kimseye faydası olmayan şey.¹²⁰
Gaybolur (1734) : Kaybolur.
Gayda (1645) : Türkü, hava, mani.¹²¹
Gaydı (1082) : Kaydı.
Gayıbettim (2046) : Kaybettim.
Gayıgımız (1082) : Kayıgımız.
Gayın (1924) : Karının yada kocanın erkek kardeşi.¹²²
Gayırmak (138, 1353, 1611, 3390) : Korumak, esirgemek.¹²³
Gaynama (1082, 1548) : Kaynamış, bitleştirilmiş.
Gaynana (1426, 1533) : Kaynana.
Gayretlü (1186) : Gayretli.
Gayrı (2325, 2822) : Başka.

¹¹⁹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 497.

¹²⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 1946.

¹²¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 1944.

¹²² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 1946.

¹²³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 1946.

Gaytan (3847) : İnce, sağlam ip.¹²⁴

Gayuğum (1611) : Kayığım.

Gayun (3394) : Gayın. Karının yada kocanın erkek kardeşi.¹²⁵

Gazel (386, 1019, 1070, 1321, 2132, 3174) : Gazal, mısır koçanı yaprakları, darısapı, kuruyup dökülen ağaç yaprağı.¹²⁶

Gazmalı (1859) : Kazmalı.

Gecele (3216) : Gece vakti.

Geçeği (2820) : Vaz geçme isteği.

Geçek (777) : Geçelim.

Geçemiyom (1204 ,3393) : Geçemiyorum.

Geçemiyurum (1673) : Geçemiyorum.

Geçi (1326) : Keçi.

Geçiye (1326) : Keçiye, keçi otlatmaya.

Geçmemesine (2142) : Vaz geçmemeye.

Geçmişler (1550) : Çekiştirmişler, yermişler.¹²⁷

Geçurdum (3125) : Geçirdim.

Gelda (3126) : Gelde.

Geldum (3980) : Geldim.

Geldun (3535) : Geldin.

Geleceğsun (2070) : Geleceksin.

Geleceğum (119) : Geleceğim.

Gelece (3562) : Geleceksin.

Gelecesun 2150 : Geleceksin.

Gelek 3339 : Ağacın kurumaya yüz tutmuş yeşil yaprakları.¹²⁸

Gelemiyom (3390) : Gelemiyorum.

Gelende (177) : Geldiği zaman, geldiğinde.

Gelende (382, 2441) : Geline.

Geleyi (3515) : Geliyor.

Gelin alıcı (146) : Gelini götürmek için oğlan evine gelen kimse.¹²⁹

¹²⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 1951.

¹²⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 1946.

¹²⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 1953.

¹²⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 1963.

¹²⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 1974.

¹²⁹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 534.

Gelincek (2277) : Gelince.
Gelirmisun (1612) : Gelirmisin.
Gelirum (2070) : Gelirim.
Geliyi (3774) : Geliyor.
Geliyom (1929) : Geliyorum.
Geliyon (3394) : Geliyorsun.
Geliyu (130, 3126, 3127) : Geliyor.
Gelmiyun (3249) : Gelmiyorsun.
Gelsun (1534) : Gelsin.
Gelurmi (3129) : Gelirmi.
Gelurmuyum (2150) : Gelirmiyim.
Geluyi (3125) : Geliyor.
Gelüptir (2783) : Gelir, geliyor.
Gemilan (2070) : Gemi ile.
Gemilen (184) : Gemi ile.
Gena (3108) : Yine.
Gene (1534, 1982, 3125) : Yine.
Gerdane (2821) : Gerdana.
Gerdanı bütün : Güzel gerdanlı.¹³⁰
Gergef (671) : Nakış yapılırken kullanılan kasnak.
Gerisunde (1640) : Gerisinde.
Geru (2126) : Geriye.
Gerudendir (71, 3199) : Arkaya doğru, arkadan.
Gesil gesil (2337) : İçin için, içden.¹³¹
Getürün (1186) : Getirin.
Geydim (1067) : Giydim.
Geydun (1659) : Giyindin.
Geyi geyi (1630) : Giy giy.
Geyindi (1796) : Giyindi.
Geysam (1098) : Giysem.
Gezek (1742) : Gezelim.
Gezeler (1354) : Gezer, yayılır, dolaşır.

¹³⁰ Mustafa Ayvaz ile yapılan özel görüşme Mart 2005.

¹³¹ Mustafa Ayvaz ile yapılan özel görüşme Mart 2005.

Gezende (984) : Geziyorsa, gezerse.

Gezisi (533) : Seyahati.¹³²

Gıcılar (891, 2325) : Rüzgardan sallanan ağacın ses çıkarması, ses çıkarmak.¹³³

Gına (2813) : Kına.

Gır at (1189) : Kır at.

Gıran (3390) : Kıran, tepe, tepenin üstündeki düzlük, dağ sırtı.¹³⁴

Gırarım (1326, 2944) : Kırarım.

Gırıldı (1388) : Kırıldı.

Gırk (2822) : Kırk.

Gırmızı (3324) : Kırmızı.

Gırpa gırpa (1189) : Kırpa kırpa.

Gıyamet (1932) : Kıyamet.

Gıydın (3394) : Kıydın.

Gıyısında (164, 1321) : Kıyısında.

Gıyma (1924) : Kıyma.

Gıymaz (2799) : Kıymaz.

Gız (1548, 1645, 1659, 1796, 1864, 1932, 1933, 2132, 2877, 2897, 3099, 3867) :

Kız.

Gızı (192, 2944) : Kızı.

Gızın (1126, 1734) : Kızın.

Gızlardan (3268) : Kızlardan.

Gice (2022) : Gece.

Giddum (3608) : Gittim.

Gideceğüm (3125) : Gideceğim.

Gidek (777) : Gidelim.

Gideller (1659) : Giderler.

Gidelum (1612, 1640, 1765, 2620, 3109, 3129, 3715) : Gidelim.

Gidem (1979, 2371) : Gideyim.

Gidemiyom (529) : Gidemiyorum.

Gidemiyum (3249) : Gidemiyorum.

Giderum (3774) : Giderim.

Gideyi (3129) : Gidiyor.

¹³² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 2023.

¹³³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 2027.

Gideyirim (2903) : Gidiyorum.
Gideyrum (1611) : Gidiyorum.
Gidiyom (1439) : Gidiyorum.
Gidiyular (3249) : Gidiyorlar.
Gidiyum (138) : Gidiyorum.
Gine (189, 2929) : Yine, bir daha.
Girasun (3389) : Giresun.
Giresune (1508) : Giresun' a.
Gireyi (2328) : Giriyor.
Gitmeyesen (2334) : Gitme.
Giyini kuşanile (3559) : Giyinip kuşanıyorlar.
Giymişmiyem (1424) : Giyinmişmiyim.
Giz (2131) : Kız.
Gizi (3099) : Kızı.
Gizlenelum (3125) : Saklanalım.
Golayi (3867) : Kolayı.
Gollarına (2039) : Kollarına.
Golun (2046) : Kolunu.
Golunu (1862) : Kolunu.
Gomar (1736, 1796) : Beşiklerin üst kısmının bir ucundan öbür ucuna uzatılmış odun.¹³⁵
Gona gona (3217) : Kona kona.
Gonan (2822) : Konan.
Gonar (3849) : Konar.
Gondurdum (2833): Koydum.
Gonuştüğümüzü (3409) : Konuştuğumuzu.
Gonuşğum (1860) : Konuşmalarım.
Gonuşukları (164) : Konuşmaları.
Goptu (1932) : Koptu.
Gorlar (1640, 2620) : Koyarlar.
Goya (164) : Güya.
Goydular (3389) : Koydular.

¹³⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 2052.

¹³⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 2099.

Goydum (2053) : Koydum.
Goyun (1326, 3037) : Koyun.
Goyununan (3394) : Koyumlarla.
Göçerler (3559) : Göç ederler.
Göç(1812) : Ev eşyası.¹³⁶
Göçürmek (484) : Bir yerden başka yere gitmek.
Göğumi (3099) : Gök yüzünü. ¹³⁷
Göğümek (3390) : Göğermek. Bitkinin büyüyerek yeşermesi, yeşillenmesi.
Gökercin (1130) : Güvercin.
Göksünü geçirmek (2812) : İç geçirmek.
Görek (2783) : Göreyim.
Göremedum (2958, 3127) : Göremedim.
Görersin (3847) : Görürsün.
Göreyum (2441) : Göreyim.
Görmesun (3721) : Görmesin.
Görmeyecesun (2150) : Görmeyeceksin.
Görsak (3125) : Görsek.
Görünür (164) : Görünür.
Göyaki (1164) : Güya, sözde.
Göynüm (386, 3209) : Gönlüm.
Göynün (3390) : Gönlün.
Gözeli (2831, 3922) : Güzeli.
Gözeller (671) : Güzeller.
Gözlerimun (2958) : Gözlerimin.
Gözleru (2072) : Gözleri.
Gözlerum (3111) : Gözlerim.
Gözlerumi (1645) : Gözlerimi.
Gözlerumun (2149) : Gözlerimin.
Gözlerun (1982) : Gözlerin.
Gözlerune(2944) : Gözlerine.
Gözuni (3614) : Gözünü.
Gözüme aldirdı (192) : Göze almak.

¹³⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 2120.

¹³⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 2128.

Gözümün (2958) : Gözümün.
Göz (1982) : Suyun topraktan kaynakıldığı yer.¹³⁸
Gurban (1186, 1982, 2039, 2053, 2813, 2831, 2944, 3238, 3376, 3394) : Kurban.
Gurbanım (1406) :Kurbanım.
Gurbanın (2022) : Kurbanın.
Gurdular (1189) : Kurdular.
Guriyesin (3849) : Kuruyasın.
Gurmuşlar (3390) : Kurmuşlar.
Gurtulanlar (2812) : Kurtulanlar.
Guruş (2782) : Kuruş.
Gurutdun (1929) : Kurutdun.
Guş (1125, 1186,1862, 2833, 1198, 3849) : Kuş.
Guşmiyidida (445) : Kuşmuydu.
Guyruğu (3515) : Kuyruğu.
Guzgun (161):Kuzgun, yırtıcı bir kuş.¹³⁹
Guzi (3099) : Kuzu.
Gücoldu (1145) : Zor oldu.
Güçcüceğine (2142) : Küçüğüne.
Güçücük (2799) : Küçüctük.
Güğüm (291) : Bakır su ibriği.¹⁴⁰
Güllük (1324) : Eğrelti otu.
Gülşen (3324) : Gül bahçesi.¹⁴¹
Güman (3501) : Umut, ümit.¹⁴²
Günahumi (2071) : Günahımı.
Günistan(62) : Güneşin doğduğu yer.
Günlerum (1534, 1982, 3128) : Günlerim.
Güvey (285, 1788, 2614, 3515) : Damat.
Güz (1019, 2441) : Sonbahar.
Güzece (2779): Güze, sonbahara.
Güzellenelum (3125) : Güzelleşelim.

¹³⁸ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 568.

¹³⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 2211-2207.

¹⁴⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 2205.

¹⁴¹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 298.

¹⁴² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VI, Ankara, 1993, 2221.

Güzellükler (2165) : Güzellikler.
Güzelmisun (2441) : Güzelmisin.
Güzelmisun (2441) : Güzelmisin.
Güzelum (3126, 3127, 3125) : Güzelim.
Güzelumi (3127) : Güzelimi.
Haçan (427, 1673) : Ne zaman, ne vakit.¹⁴³
Hagimuna (3608) : Hakimine.
Haldoz (1730) : Rize' ye bağlı bir yerleşim yeri.
Hallar (126, 1322, 3172, 3246) : Haller, durumlar.
Hallarumdan (2150) : Hallerimden.
Hamali (1765, 2441, 3199) : Hamalı.
Hamaylı (1170) : Nazarlık, muska.¹⁴⁴
Han (958) : Kısa zaman, an.¹⁴⁵
Har (427, 484, 2796) : Diken.¹⁴⁶
Haraboldum (3142) : Yıkılmak, viran olmak.¹⁴⁷
Hayranız (1538) : Hayranınız.
Hark (1077) : Ark.
Hartama (1323) : Çam tomruklarından büyük bıçakla kesilen yarım santim kalınlığındaki tahta parçası.
Hasım (3389) : Düşman, muhalif, karşı.¹⁴⁸
Hasiretlik (2796) : Hasretlik.
Hatem (2254) : Hz. Muhammet'in mühürlü yüzüğü, yüzük.¹⁴⁹
Havas (1008) : Heves.
Havasuni (3715) : Havasını.
Hayalımda (2595) : Hayalimde.
Hayde (3215) : Haydi.
Haymun (3110) : Hayinin.
Haykırdı (958) : Bağkırdı.
Heceledum (3721) : Heceledim.

¹⁴³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2248.

¹⁴⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2264.

¹⁴⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2270.

¹⁴⁶ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 326.

¹⁴⁷ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 327.

¹⁴⁸ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 335.

¹⁴⁹ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 339.

Heç (1096) : Hiç veya tuz.¹⁵⁰
Hemencek (942) : Çabucak, hemen.
Her dem (484) : Her zaman.¹⁵¹
Herg (656, 1659, 1954) : Herk. Sürülüp dinlenmeye, nadasa bırakılmış tarla.¹⁵²
Hers (2355) : Öfke.¹⁵³
Herşum (3608) : Hersim. Öfkem.
Heste (1424) : Hasta.
Heylerum (3128) : Seslenirim koyunlara.
Hıfzylemek (2334) : Saklamak.¹⁵⁴
Hiyanet (1673) : Hayin.
Horon (1796) : Karadeniz yöresi oyunu.
Hovarda (2325) : Çapkın.¹⁵⁵
Hoyrat (2783) : Yakışksız, çirkin.¹⁵⁶
Hublar şahı melek (923) : Güzeller efendisi melek.¹⁵⁷
Huri (914, 3040) : Cennet kızı, sevgili.¹⁵⁸
Hürünü (1096) : Ürünü, uruni.
Irak (1008, 1353, 2620, 3215, 3390) : Uzak.¹⁵⁹
Irgalamak (3530) : Sarsmak, sallamak.¹⁶⁰
Irgat (527) : Tarım işçisi, rençber.¹⁶¹
Irgatluk (3830) : Irgatlık. Irgat olma durumu.¹⁶²
Islandida (2944) : Islandı.
İbiş (3904) : Soyтары, palyaço.¹⁶³

İce (1288) : İci. Baba, kardeş, abla.¹⁶⁴

¹⁵⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2325-2326.

¹⁵¹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 351.

¹⁵² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2344-2345.

¹⁵³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2347.

¹⁵⁴ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 362.

¹⁵⁵ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 653.

¹⁵⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2423.

¹⁵⁷ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 377.

¹⁵⁸ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 383.

¹⁵⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2480.

¹⁶⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2483.

¹⁶¹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 663.

¹⁶² *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.I, İstanbul, 1992, 663.

¹⁶³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2503.

¹⁶⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2503-2501.

İçek (777) : İçelim.
İçerduk (3830) : İçerdik.
İçinada (2365) : İçinede.
İçineyum (1817) : İçindeyim.
İçinun (1645) : İçinin.
İçirmıyo (2130) : içirmiyor.
İçün (3249) : İçin.
İdrişah (580) : Bir çeşit bitki.
İfak (3389) : Ufak.
İhsan (2796) : İyilik etme , bağışlama, bağış.¹⁶⁵
İkelime (1189) :İki elime.
İki ağız (3126) : İki defa.
İki gat (1198) : İki kat.
İki tekçuk söz (1796) : Birkaç söz.
İkimuze (1406) : İkimizi.
İkimuzun (1640) : İkimizin.
İkrar (2822) : Söyleme, tasdik, kabul.¹⁶⁶
İlik (567, 2273) : Düğme.¹⁶⁷
İlişmek (3037) : İlmek , şaka yapmak.¹⁶⁸
İlli illi (656) : İllaki. Mecburi.¹⁶⁹
İmamına (3608) : İmamına.
İmane (189, 2814) : İmana.
İmaret (338) : Yoksullara yardım için kurulmuş hayır evi.¹⁷⁰
İmeci (1170, 1859) : Birçok kişinin toplanıp elbirliği ile bir kişinin işini görmesi.¹⁷¹

İncecuk (2149, 3129) : İncecik.

¹⁶⁵ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 417.

¹⁶⁶ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 424.

¹⁶⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2523.

¹⁶⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2528-2532.

¹⁶⁹ Mustafa Ayvaz ile yapılan özel görüşme Mart 2005.

¹⁷⁰ Develioğlu, Ferit; *Osmalica-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 433.

¹⁷¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VII, Ankara, 1993, 2535.

İncelanur (3992) : İncelir.
İncir (2619): İncinir.
İndum (2958) : İndim.
İneceğum (3129) : İneceğim.
İnenede (2150) : İndiğinde.
İntizar (3397) : Türküdeki anlamı beddua.
İsmaila (527) : ismail' e.
İsmarlaşmak (2619) : Vedalaşmak.
İstedum (3608) : İstedim.
İsteyisun (3494) : İstiyorsun.
İstikan (1070) : Su veya çay bardağı.¹⁷²
İşune (1533) : İşine.
İzan (1244) : Şaka, bilerek, özellikle.¹⁷³
Kabadere (2131) : Yörede bir akarsu adı.
Kabıda (1860) : Kapıda.
Kaçalum (1534, 1736) : Kaçalım.
Kaçmalan (1288) : Kaçmayla.
Kaftan (1070) : Bir çeşit elbise.
Kağnı (2039) : Öküz arabası.
Kağurun (3129) : Gavurun. Gavur, müslüman olmayan kimse.
Kakıyor (1326) : Vuruyor, ittiriyor.
Kalasında (2595) : Kalesinde.
Kalbuma (3565) : Kalbime.
Kaldum (3501) : Kaldım.
Kalibami (2944) : Kalbamı.
Kalpak (1738) : Kesik koni biçiminde deri, kürk veya kumaştan yapılmış başlık.¹⁷⁴
Kalursun (3125) : Kalırsın.
Kaluyi (3125) : Kalıyor.
Kama (172, 708) : Silah olarak kullanılan ucu sivri, iki ağızda keskin uzun bıçak.¹⁷⁵

Kamlik (1096) : Kemlik. Kötülük.¹⁷⁶

¹⁷² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XII, Ankara, 1993, 4525.

¹⁷³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XII, Ankara, 1993, 4526.

¹⁷⁴ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 772.

¹⁷⁵ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 773.

Kan olacak (533) : Kan çıkacak.
Kandurursun (3562) : Kandırırsın.
Kanılmaz (179): Doyulmaz.
Kanuna (1640) : Kanına.
Kapisidur (2824) : Kapısıdır.
Kapisinun (3126, 3128) :Kapısının.
Kar (656, 1082, 1388, 1645) : Fayda.
Kara yemiş (2130) : Siyah yemiş.
Karali (3564) : Karalı.
Kardaş (138, 522, 958, 1154, 3841) : Kardeş.
Kare (1018) : Kara, siyah.
Karesi (2796) : Karası.
Karşı beri (3980) : Karşı taraf.
Karuşuk (3565) : Karışık.
Kat (527) : 6 okka tahıl alan silindir biçiminde, ağaçtan yapılmış bir tahıl ölçeği.¹⁷⁷
Katam (1979, 2371) : Katayım.
Katişır (923) : Karışır, eklenir.
Kavi (2274) : Güçlü.
Kavli karar (140) : Söz, anlaşma.¹⁷⁸
Kavuk (371) : Oyuk, çukur.¹⁷⁹
Kavuştı (3339) : Kavuştur.
Kayarum (1534) : Geçerim.
Kaybana (2938, 3743) : Gaybana. İşe yaramaz,kötü,uğursuz.¹⁸⁰
Kaybettum (3565) : Kaybettim.
Kayıkmıdur (2069, 3208) : Kayıkmıdır.
Kayışı (2150) : Kayışı.

Kayna (1640) : Kayığın iki yanında bulunan ve kıyıya çekmek için ip takılacak çıkıntılar.¹⁸¹

¹⁷⁶ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 834.

¹⁷⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2681.

¹⁷⁸ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 816.

¹⁷⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2693.

¹⁸⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2698.

¹⁸¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2739.

Kaynamasun (2071) : Kaynamasın.
Kaynasun (2071) : Kaynasın.
Kayuğu (1640) : Kayığı.
Kayuğumin (2620) : Kayığımın.
Kayuğumun (1640) : Kayığımın.
Kazandığum (1738) : Kazandığım.
Kazanım (1077) : Kazanayım.
Kedriye (1784) : Kadriye.
Keleş (984) : Güzel, yakışıklı.¹⁸²
Kem (2783) : Fena, kötü, bozuk.¹⁸³
Kemençemun (2944, 3125, 3126, 3867) : Kemençemin.
Kemençemun kulağı (1535) : Kemençenin akort burgusu.
Kemunun (1817) : Geminin.
Kendume (3563) : Kendime.
Kerece (304) : Defa, kez.
Keremidimiz (1736) : Kiremitimiz.
Keren (3847) : Kez, defa.
Kerez (177, 1736) : Kiraz. mmmm
Keseyi (1765, 3126) : Kesiyor.
Keseyu (2441) : Kesiyor.
Kesiye (2053) : Keseye.
Kesiyu (2053) : Kesiyor.
Kesmeli boncuk (2782) : Nazar boncuğu.¹⁸⁴
Kesulsun (1659) : Kesilsin.
Ketan (3208) : Keten.
Keyfanı (3387) : İhtiyar kadın.
Kıcığazi (3129) : Kızcağazi, kızı.
Kıl (1612) : Yayda kullanılan kıl.
Kıran (1170, 3127) : Dağ sırtı, tepe, yamaç, bayır, dağ tepesindeki ağaçsız çıplak düzlük, dağ sırtından geçen yol, dağ eteği.¹⁸⁵

¹⁸² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2730.

¹⁸³ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 505.

¹⁸⁴ Mustafa Ayvaz ile yapılan özel görüşme. Mart 2005.

¹⁸⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2815.

Kıran aşiri (3127) : Kıranı geçerek.
Kıranı aşma (3128) : Kıranı geçme.
Kırmağa (992, 1109) : Kırmaya.
Kırmasu (1817) : Kıрма. Elbise pilesı, pılı.¹⁸⁶
Kırpa kırpa (1164, 2371) : Yavaş yavaş.
Kıssaya (914) : Kısaya.
Kışlık (2823) : Kış geçirilen yer, kışlak, köy.¹⁸⁷
Kıyılmaz (3608) : Kıyılmaz.
Kızdurdiler (1784) : Kızdırdılar.
Kızıl (1568) : Kırmızı.
Kızı (2071) : Kızı.
Kızlarınan (3830) : Kızlarla.
Kidelum (1860) : Gidelim.
Kilidiyye (251) : :Kilidi.
Kimidiyye (251) : Kimdi.
Kiremidumuz (3107) : Kiremitimiz.
Kirez (1186) : Kiraz.¹⁸⁸
Kişniş (2273) : Yaban papatyası.¹⁸⁹
Kitleme (3562) : Kilitleme.
Kitliyse (1862) : Kilitliyse.
Kızları (3739) : Kızları.
Kizun (1784) : Kızın.
Kocanan (3393) : Koca ile.
Kollamak (1424, 3562) : Korumak, gözetmek.¹⁹⁰
Kollaruni (3383) : Kollarını.
Komar (3107) : Karadeniz bölgesinde yetişen yapraklarından kiremit olarak yararlanılan ağaç.

Komşısına (3493) : Komşusuna.
Konacağım (3111) : Konacağım.

¹⁸⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2832.

¹⁸⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2832.

¹⁸⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2877.

¹⁸⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2886.

¹⁹⁰ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 887.

Kondur dun (371) : İnşa etmek.
Kondurdum (3722) : Koydum.
Konuşalum (2069) : Konuşalım.
Konuşukları (2044, 3218) : Konuşmaları.
Korkayrum (1673) : Korkuyorum.
Koruk (338) : Taze yeni tetişmekte olan. Olmamış üzüm.¹⁹¹
Kosun (3129) : Koysun.
Kotan (914) : Pulluk, büyük saban. Köten.¹⁹²
Koyun (2126) : Köyün.
Köhne (1073) : Eskiyip yıpranmış bakımsız kalmış.¹⁹³
Kökeni (622) : Kökü.
Körpe (1164, 2040, 2371) : Taze, yeni doğmuş.¹⁹⁴
Köynek (3922) : Gömlek.
Köyve (2799) : Koyuver, serbest bırak.
Kudret -i yezdan (3324) : Allah'ın gücü, kudreti.¹⁹⁵
Kullukçu (3530) : Hizmetçi, işçi.¹⁹⁶
Kukuş (3214) : Atlara yörede verilen ad.
Kumi (2907) : Kumu.
Kundızimisun (119) : Kunduzumusun.
Kundura (346) : Ayakkabı.
Kuram (2903) : Kura, asker kurası.
Kurbanız (1538) : Kurbanınız.
Kurtulak (1109) : Kurtulalım.
Kuruttunmi (3830) : Kuruttunmu.
Kuruyi (2903) : Kuruyor.
Kuşandiler (1796) : Kuşandılar.

Kuvaroz (1730) : Rize' de bir yerleşim yeri.
Küçüceksin (853) : Küçüksün.

¹⁹¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2928.

¹⁹² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2928.

¹⁹³ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 907.

¹⁹⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2983.

¹⁹⁵ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 525-1162.

¹⁹⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 2996.

Küfür küfür (2053) : Küfül küfül, serin serin esmek.¹⁹⁷
Küleği (2929) : Külek, tahta kova.¹⁹⁸
Külli (3326) : Umumi, bütün.¹⁹⁹
Küsmüşem (2288) : Kuskünüm.
Küstülü (1932) : Küs, dargın.
Lahuri şal (671) : Hindistan'ın Lahur şehrinde dokunan bir çeşit şal.²⁰⁰
Layık mıdır (3208) : Layık mıdır.
Lazut (3392) : Mısır.²⁰¹
Leceği (1939) : Lecek, tül bent, başörtüsü.²⁰²
Levhi kaleimde (984) : Üzerine yazı yazılabilen nesne nesne.²⁰³
Limanlanıy (1508) : Limanlanıyor, demir atıyor.
Limoni (1730) : Limonu.
Loğlama (1424) : Loğ taşı ile damı yada harman yerini düzeltmek.²⁰⁴
Maçkalyim (1738) : Maçkalyım.
Mahrama (1065) : Mendil, havlu.²⁰⁵
Mail (304, 1065, 2614, 2814) : Eğri, hevesli, istekli, düşkün.²⁰⁶
Maksud (1073) : İstek, istenilen şey.²⁰⁷
Mal (1322) : Büyük veya küçük baş hayvan.
Malak (249) : Manda yavrusu.²⁰⁸
Mali (3199, 3214, 3563) : Malı.
Malik (338) : Sahip, bir şeye sahip olan.²⁰⁹
Mani (2039) : Şebinkarahisar' da bir yer adı.
Mapus (2041) : Hapishane.
Maral (126, 1125) : Ceylan.²¹⁰
Maraz (1326) : Kötülük, fenalık.

¹⁹⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 3026.

¹⁹⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.VIII, Ankara, 1993, 3028.

¹⁹⁹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 534.

²⁰⁰ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 540.

²⁰¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3069.

²⁰² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3069.

²⁰³ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 549.

²⁰⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3083.

²⁰⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XII, Ankara, 1993, 4583.

²⁰⁶ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 573.

²⁰⁷ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 576.

²⁰⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3108.

²⁰⁹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 578.

²¹⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3127.

Martin (110, 249, 1247, 1730, 1932, 2325, 3058) : Tek kurşun atan bir çeşit tüfek.²¹¹
Massa (914) : Üvendre.²¹²
Maşraba (2551) : Su taşı.²¹³
Maşuk (2822) : Sevilen , sevilmiş.²¹⁴
Mavzer kurşunu (529) : Ordularda kullanılan bir tüfek türünün kurşunu.²¹⁵
Mecal (3501) : Güç, takat.²¹⁶
Mekteb (2752) : Okul.²¹⁷
Mektup saldı (550): Mektup yolladım.
Melet (2877) : Ordu' da bir akarsu.
Melun (2820) : Herkesin lanet ve nefret ettiği kimse.²¹⁸
Melül (1929) : Usanmış, bıkmış, bezmiş.²¹⁹
Mendilimun (3125) : Mendilimin.
Mendiliyla (3980) : Mendili ile.
Mendilnen (2355) : Mendil ile.
Menevişe (622, 1109) : Menekşe.²²⁰
Mengüç (1070) : Küpe.²²¹
Merağum (3739) : Merakım.
Meral (1164, 1812, 3530) : Maral , ceylan.
Merdane (860, 2821): Şeker ve kavrulmuş fındık ezilerek yapılan macun.²²²
Merdefzan (1073) : Çok mert, yiğit.²²³
Merek (1204, 1742, 3126) : Odunluk, samanlık.²²⁴
Mes (1817, 1964) : Ayağa giyilen deriden yapılmış, ince bir tür ayakkabı.

Mesdetmek (860, 958, 2821) : Mest etmek. Hoşa gitmek, etkilemek.

Meteris (1154) : Siper, korunak.²²⁵

²¹¹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, 991.

²¹² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3132.

²¹³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XII, Ankara, 1993, 4587.

²¹⁴ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 585.

²¹⁵ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 996.

²¹⁶ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 593.

²¹⁷ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 606.

²¹⁸ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 610.

²¹⁹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 610.

²²⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3162.

²²¹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 614.

²²² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3166.

²²³ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 207-619.

²²⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3167.

²²⁵ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 633.

Metetmek (2796, 3904) : Övmek.²²⁶
Mey (484) : Şarap.²²⁷
Meyhoş (386) : Mayhoş, ekşimtrak.²²⁸
Meyil (406, 2822, 2847) : Eğilim, eğilmek.²²⁹
Mezari (619) : Mezarı.
Meze (187, 923, 1354) : Tat, lezzet, çeşni.²³⁰
Mezele (3559) : Sebze.²³¹
Mezere (3037) : Derenin geçtiği yaylanın adı.
Mezerun (3409) : Mezarın.
Mıh (2274) : Çivi, enser, kazık.²³²
Mıhtarlık (3394) : Muhtarlık.
Mısırın (3830) : Mısırın.
Mihman (984) : Misafir, konuk.²³³
Mihnet (2783) : Zahmet, eziyet, sıkıntı.²³⁴
Miltan (2273) : Kısa aba, açık yakalı gömlek.²³⁵
Minnoş (386) : Hoppa kadın.²³⁶
Mintan (3216, 3536) : Giysi.²³⁷
Miralay (371) : Albay, alaybeyi.²³⁸
Misal (1812) : Örnek.²³⁹
Mizan (1244) : Terazî, ölçek.²⁴⁰
Moli (3214) : Taze ağaç yaprakları.
Molla (2131) : Büyük kadı, büyük ilgin.²⁴¹
Muhannet (522, 1067) : İhanet eden, alçak, hain.²⁴²
Müptelayım (3326) : Tutulmuş, düşkün, meraklı.²⁴³

²²⁶ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1015.

²²⁷ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 637.

²²⁸ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 638.

²²⁹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 638.

²³⁰ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 640.

²³¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3176.

²³² Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 641-644.

²³³ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 645.

²³⁴ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 645.

²³⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3199.

²³⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3202.

²³⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XII, Ankara, 1993, 4597.

²³⁸ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 651.

²³⁹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 652.

²⁴⁰ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 655.

²⁴¹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, Ankara, 1993, 1033.

Müşkül (1770) : Müşkil, zor,engel,güçlük,zorluk.²⁴⁴
Nafile (3238, 3389) : Faydasız, işe yaramaz, boş şey.²⁴⁵
Nam (1186, 3394) : Ün, isim, lakap.²⁴⁶
Nani (3743) : Neni.
Nar (584, 285) : Ateş.²⁴⁷
Nara (1242) : Yüksek sesle bağırarak.²⁴⁸
Nasi (3125) : Nasıl.
Nasi (2334) : Unutucu, unutan.²⁴⁹
Nazen (728) : Nazlı.
Neceği (1939) : Necek, bezden tülbentten yapılmış başörtüsü.²⁵⁰
Necesini (1077) : Nicelerini.
Neçe (1954) : Nekadar, nice.²⁵¹
Nedendur (3126) : Nedendir.
Nedur (1426, 3214) : Nedir.
Nefesum (1508) : Nefesim.
Nefesumi (3126) : Nefesimi.
Nem (346) : Neyim.
Nem kaldı (2595): Neyim kaldı.
Nene (1659, 1796, 3129, 3830) : : Büyükanne, nine.²⁵²
Nettin (2752) : Ne yaptın.
Neynim (1388) : Ne yapayım.
Neyniyem (1130) : Ne yapayım.
Niçun (1770, 3214, 3563) : Niçin.
Niedelum (3127) : Ne edelim, ne yapalım.
Nihan (1073) : Gizli, saklı, görünmeyen.²⁵³
Nine (2935) : Büyükkanne.²⁵⁴

²⁴² Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 651.

²⁴³ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1057.

²⁴⁴ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 755.

²⁴⁵ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 796.

²⁴⁶ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 803.

²⁴⁷ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 806.

²⁴⁸ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 806.

²⁴⁹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 808.

²⁵⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3243.

²⁵¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3243.

²⁵² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3246 .

²⁵³ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 835.

²⁵⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3246.

Nisbeten (126). Nisbet yaparak.
Nişanlıdu (3608) : Nişanlıdır.
Nur (1288, 3172, 3326, 3739) : Aydınlık, parıltı.²⁵⁵
Nuskalon (1534) : Muska.
Od (1770) : Ateş.
Oğlune (3980) : Oğluna.
Okarı (130) : Yukarı.
Okşadi (3904) : Okşadı.
Olacaksun (3383) : Olacaksın.
Olasa (1673) : Olsun.
Olaydım (1278) : Olsaydım.
Olayı (3515) : Oluyor.
Olayım (3125, 3129) : Olayım.
Olayum (2165) : Olayım.
Oldi (2903, 3129) : Oldu.
Olmadun (3111) : Olmadın.
Olmağilen (3493) : Olmakla.
Olum (1538, 2022) : Olayım.
Olurmi (177, 2328) : Olurmu.
Omuzumi (1765, 2441) : omzum.
Ondimiyesi (3849) : Murat aldırmasın.
Oni (1784, 3494, 3608, 3774) : Onu.
Onide (445) : Onada.
Onunçün (728) : Onun için.
Onunde (3128) : Önünde.
Orağumi (3214) : Orağımı.
Ordiler (3058) : Ördüler.
Ormani (1673) : Ormanı.
Otağ (328, 484, 923, 1371, 3530) : Konak, oda, çadır.²⁵⁶
Otlayı (2907) : Otluyor.
Otomofil (3389) : Otomobil.
Oturak (1109) : Oturalım.

²⁵⁵ Develioğlu Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 845.

²⁵⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3292.

Ovaları (3806) : Ovaları.
Oyanı (164) : Otarafa.
Oyle (3536) :Öyle.
Oyma (1323) :Kırılmamış yonga.
Oymak (970) : Arazinin alçak ve çukur yeri.²⁵⁷
Oymalı (3217) : Oymalı.
Oynatiyi (1738) : Oynatıyor.
Oyunbaz (179) : Oyuncu.
Öldürüyü (130, 164, 2053, 3849) : Öldürüyor.
Ölecesun (2150) : Öleceksin.
Ölenun (3739) : Ölenin.
Ölüptir (2783) : Ölütr.
Ölüyom (1082, 1929, 2877) : Ölüyorum.
Öpem (992) :Öpeyim.
Ören (1008, 1321, 2368) : Şehir yada ev yıkıntısı. Mesire yeri.²⁵⁸
Ötmeyi (2944) : Ötmüyor.
Pabuç (3530) : Ayakkabı.
Paçı (3563) : Çayeli civarında yeni yetişen kızlara verilen ad.
Palaz (2822) : Gürbüz, şişman.²⁵⁹
Parasiye (2053) : Parasına.
Parasuni (1673) : Parasını.
Parladunda (3111): Parladında.
Parmağunda (2165) : Parmağında.
Parmaklarum (3108) : Parmaklarım.
Patar (1323) : Büyük yonga.
Pazarım (427) : Pazarlığım.

Per (2072) : Davarların sağıldığı yer, ağıl.²⁶⁰
Perçem (140) : Kakül.²⁶¹
Perde (2041): Bağlama perdesi

²⁵⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3302.

²⁵⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3345.

²⁵⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3384.

²⁶⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3427.

²⁶¹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1176.

Peri (2126, 3216) : Doğa üstü güçleri olduğuna inanılan hayali, dişi varlık.²⁶²
Perimisun (1612) : Perimisin
Pervan dönerken (1388) : Etrafında dönmek.
Pervaz (2069) : Saçak.²⁶³
Peşinada (119) : Peşimden.
Peşineyum (1817) : Peşindeyim.
Peştamal (71, 1765, 1864, 2620, 3199, 3209, 3383, 3494, 3559) : Hamamda örtünmek ve kurulanmak için yada iş yaparken bele bağlanan ince, uzun, geniş dokuma.²⁶⁴
Peştambal (130) : Peştamal.
Peşume (1533) : Peşime.
Peygamber tavuğu (371, 1326) : Bir çeşit tavuk.
Pezik (2288) : Pancar, şalgam.²⁶⁵
Pıçağı (3392) : Bıçağı.
Pılını pırtısını (2660) : Varını yokunu.
Pırası (2053) : Pırasa.
Pıtırak (1109) : Dikenli tohumu insanların giysilerine, hayvanların tüylerine yapışan bir ot.²⁶⁶
Piçağa (3608) : Bıçağa.
Poprtikali (1730) : Portakalı.
Potin (291) : Ayakkabı, bot.
Poyraz yeli (3339) : Poyraz rüzgarı.
Puşi (3493) : Poşu. Kenarları saçaklı ipek, pamuk, yün vb. den yapılmış bir tür baş örtüsü.²⁶⁷
Remezan (3992) : Ramazan.
Rende (2150) : Ağaç rendesi.
Saatumi (3129) : Saatimi
Sabur (138) : Sabır.
Saçlaruni (2126) : Saçlarını.

²⁶² *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1178.

²⁶³ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 861.

²⁶⁴ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1181.

²⁶⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3438.

²⁶⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.IX, Ankara, 1993, 3449.

²⁶⁷ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1197.

Saçma (1288, 1321, 2142) : Avda kullanılan tüfeklerin içine konulan, türlü boylardaki küçük ve yuvarlak kurşun tanesi.²⁶⁸

Sade (765) : Taze.

Saducune (1788) : Sadıç. Yakın candan arkadaş.²⁶⁹

Safyan (1326) : Harmanı beklemek için dallardan yapılan kulübe.

Sağa (138, 1534, 1659, 1738, 1860, 3849) : Sana.

Sağanası (3904) : Sağan , süt veren sağılan hayvan.²⁷⁰

Saki (484, 923, 3530) : Kah, içki sunan.²⁷¹

Saldım (1241) : Gönderdim.

Salını salını (1320, 2053) : Sallana sallana.

Salini salini (619) : Sallana sallana.

Sallama (138) : Bir çeşit yerli oyun.²⁷²

Sallan (193, 1369, 1939) : Oyna.

Sallanalım (1204) : Oynayalım.

Sallandihça (1065) : Sallandıkça.

Sallandım (1235) : Oynadım.

Sallanı sallanı (126) : Sallana sallana, salınarak.

Sallanıyul (508) : Sallanıyor.

Saluni saluni (2441) : Salını salını.

Sanayirum (3128) : Sanıyorum.

Sancı (891) : Ağrı.

Sandığım (1645) : Sandığım.

Sardi (1611) : Sardı.

Saride (2938) : Sarıda.

Sarılak (1369, 1742) : Sarılalım.

Sarulacağım (1860) : Sarılacağım.

Sayarum (1534) : Sayarım.

Sayıyudum (3216) : Sayıyordum.

Saymaz (1247) : Dinlemez, önemsemez.

Saz (3174) : Saz bitkisi.

²⁶⁸ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1238.

²⁶⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3511.

²⁷⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XII, Ankara, 1993, 4461.

²⁷¹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 915.

²⁷² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3527.

Sazak (550) : Bataklık , sazlık.²⁷³
Seçemiyom (1204, 3393) : Seçemiyorum.
Seda (338) : Ses,yankı.
Seferina (1611) : Seferine.
Sekmek (1979): Atlamak, zıplamak.
Selam eylen (1151) : Selam edin.
Selamet (1932) : Salimlik, eminlik, korku, ve endişeden uzak.²⁷⁴
Seninilen (1982) : Seninle beraber.
Senmisun (2441) : Senmisin.
Sensun (71) : Sensin.
Sensuz (1534) : Sensiz.
Senun (1534, 1535, 2126, 3127, 3409, 3739) : Senin.
Sepelemek (522): Çiselemek, az az yağmak.²⁷⁵
Sepetun (1765, 2441) : Sepetin.
Sepetunun (2441) : Sepetinin.
Ser (1424) : Baş , kafa.²⁷⁶
Seren (1508, 1640, 2620) : seren direği, yelken direği.²⁷⁷
Serendi (1860) : Evin dışında yerden yüksekçe yapılan bir çeşit tahıl ambarı.²⁷⁸
Serhoş (1354) : Sarhoş.
Serimde (2796) : Başımda.
Serpüş (3057) : Osmanlı dönemi kadın, erkek başlığı.
Servi (656) : Selvi ağacı. Sevgilinin boyu posu.²⁷⁹
Sesler (1964) : Seslenir, ses çıkartır.
Sesumi (3126) : Sesimi.
Sesune (1426, 1508) : Sesine.
Sevduğumi (1730) : Sevdigimi.
Sevdakar (311): Sevdalı.
Sevdali (2071) : Sevdalı.
Sevdalim (3501) : Sevdalım.

²⁷³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3562.

²⁷⁴ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 931.

²⁷⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3583.

²⁷⁶ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 939.

²⁷⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3587 .

²⁷⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XII, Ankara, 1993, 4684.

²⁷⁹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 944.

Sevdaluk (1288, 1321, 1326, 1508, 1611, 1640, 1673, 1738, 2620, 3217, 3209, 3494, 3501, 3739, 3743, 3980) : Aşk, sevda.
Sevdiğim (1533) : Sevdiğim.
Sevduceğim (189) : Sevdiğim.
Sevduceğim (2328, 3217) : Sevdiğim.
Sevduği (3409) : Sevdiği.
Sevduğum (3111) : Sevdiğim.
Sevduğum (119, 1406, 1426, 1736, 1796, 1982, 2142, 3214, 3409, 3535, 3867) : Sevdiğim.
Sevduğumi (3494) : Sevdiğimi.
Sevdum (2877) : Sevdim.
Sevdumda (177) : Sevdimde.
Sevdüceğim (1371, 3390) : Sevdiceğim, sevdiğim.
Sevdüğüm (2614, 3859) : Sevdiğim.
Severmisun (2069) : Severmisin.
Sevişüpte (2958) : Sevipte.
Seviyrum (2069) : Seviyorum.
Sevupta (3495) : Sevipte.
Seyran (1096) : Gezinme, bakıp seyretme.²⁸⁰
Sıla (382, 1734, 3040) : Memlekete gitme, akrabaya ulaşma.²⁸¹
Sıması (1817) : Sıması.
Sınanmamış (854) : Denenmemiş.
Sırgan (1324) : Isırgan otu.
Sırt (527, 2752) : Dağların veya tepelerin üst bölümü.²⁸²
Sildirge sildirge (2337) : Aralıklı, seyrek.²⁸³
Sim tabak (2604) : Gümüş tabak.²⁸⁴
Sine (128, 311, 2288) : Gönül.
Sini (1538) : Tepsi.
Solmadun (3111) : Solmadın.
Sona can (126) : Suna can.

²⁸⁰ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 947.

²⁸¹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 949.

²⁸² *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1302.

²⁸³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C. X, Ankara, 1993, 3633.

²⁸⁴ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1309.

Soni (2620) : Sonu.
Sora (1730) : Sonra.
Soralum (1426): Soralım.
Söndürem (1770) : Söndüreyim.
Sösüne (3125) : Sözüne.
Söve (164) : Kapı ve pencerenin yerleştiği kasa, çerçeve.²⁸⁵
Söyledir (187) : Söyletir.
Söyledum (3608) : Söyledim.
Söylen (1933) : Söyleyin.
Söylerum (3128) : Söylerim.
Söyliyacak (3992) : Söyliyecek.
Sual (1189) : Soru.
Suçuğazi (3129) : Su çağazı ,suyu.
Sugutetmek (1406) : Düşmek.²⁸⁶
Sulu sepken (2337) : Yağmurla yağan kar.²⁸⁷
Sunma (2334) : Sürme.
Suyi (3125) : Suyu.
Sürer (2132) : Sürükler.
Sürun (1730) : Sürün.
Sürünü sürünü (1096) : Sürüne sürüne.
Şaduman (1073) : Sevinçli, mutlu.²⁸⁸
Şan (1186) : Ün, isim.
Şaşırırlar (1630) : Kandırırlar, şaşırtırlar.
Şavk (1353) : Aydınlik.²⁸⁹
Şefteliler (2782) : Şeftaliler.
Şingirmıngır (3390) : Şıkır şıkır.
Şikest (484) : Kırılmış, kırık.²⁹⁰
Şima (1082, 1548) : Çimento ve kireçten yapılan harç.²⁹¹
Şingah Veysel Zahit Kaler (338) : Bayburt' ta bir mahalle ismi.²⁹²

²⁸⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3680.

²⁸⁶ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1346.

²⁸⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3693.

²⁸⁸ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 974.

²⁸⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3553.

²⁹⁰ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 998.

²⁹¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3778.

Şiraz (406): Sınır.²⁹³

Şişmanoğlu (619) : Şişman oğlu.

Şişur (1640) : Şişir.

Şişurduk (1611) : Şişirdik.

Şurut (1050) : Gümüşhane' ye bağlı bir yerleşim birimi.

Şuşurupta (527) : Şişiripte.

Tabaka (346, 3339) : Sigara tabakası.

Tabya (1439, 3172) : Ayrı olarak yapılmış ve silahla güçlendirilmiş istihkam.²⁹⁴

Takarsız (1954) : Takarsınız.

Takat (522): Güç.

Takla (3238) : Takatuka. Tilki, karga ve tavşan gibi hayvanların tarlaya girmemesi için direk üstüne yapılmış, su ile dönen ve bir yere vurarak ses çıkartan araç, fırlıdak.²⁹⁵

Taktum (3774) : Taktım.

Tan yıldızı (656) : Çoban yıldızı.²⁹⁶

Tanıdunmı (3126) : Tanıdınmı.

Tanidum (1864) : Tanıdım.

Taniyirum (3128) : Tanıyorum.

Tanumadım (2620) : Tanımadım.

Tapı (1050) : Darı ekmeği, küçük yuvarlak kalınca ekmek.²⁹⁷

Tartayirum (1673) : Tartıyorum.

Tartılamadum (3904) : Tartılamadım.

Tasar (117) : Saban oku, boyunduruk vb. şeyler yapmak için yontularak biçimlendirilen odun.²⁹⁸

Tasmaşı (3396) : Üzümün sapı.

Taşluk (1738) : Taşlık.

Taşun (3110) : Taşın.

Tavasuni (3715) : Tavasını.

Tekerlendi (285) : Yuvarlandı.

²⁹² Mustafa Ayvaz ile yapılan özel görüşme Mart 2005.

²⁹³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3783.

²⁹⁴ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1398.

²⁹⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3810-3806.

²⁹⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3822.

²⁹⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, 3824-C.XII, Ankara, 1993, 4738.

²⁹⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3836.

Tekirez (2277) : Ordu' da bir yer ismi.
Tekke (3721) : işsiz güçsüz kimselerin buluşup sığındıkları yer.²⁹⁹
Tekleme (586, 970, 1294, 3218) : Dalda tek tük kalan fındıklar.³⁰⁰
Tel (1151, 1241) : Saç teli.
Telmisun (1612) : Kemençenin telimisin.
Telun (1659) : Telin.
Temaşa (958) : Bakıp seyretme, gezme.³⁰¹
Temun (1645) : Demin biraz önce.
Terek (71) : Şapkanın gölgeliği.
Teren (2150) : Derin.³⁰²
Terenmek (2355) : Türemek.³⁰³
Terke (1591) : Eğerin heybe asılan yeri.³⁰⁴
Terkederum (1738) : Terk ederim.
Terketup (3125) : Terk edip.
Teşi (1164) : Yün eğirmeğe yarayan tahta araç, iğ.³⁰⁵
Teşt (1067, 3530) : Büyük leğen.³⁰⁶
Tevekkül (1073) : İş Allah'a bırakıp kadere razı olmak.³⁰⁷
Tez (1235, 1611) : Çabuk.
Tımar (174) : Ağaçları budamak, kesmek, tımar etmek.³⁰⁸
Tiken (1098) : Diken.
Tirilam havası (1817) : Oyun havası.
Tok (2126) : Dök.
Toktuğum (177) : Döktüğüm.
Top (2595) : Demet, yığın.³⁰⁹
Topal (1538) : Bir ayağı aksak.
Toplarum (3565) : Toplarım
Toplayı (1534) : Topluyor.

²⁹⁹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1442.

³⁰⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3866.

³⁰¹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 1072.

³⁰² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3890.

³⁰³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3890.

³⁰⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3891.

³⁰⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3897.

³⁰⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3897.

³⁰⁷ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 1101.

³⁰⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3913-3933.

Toplayi (1765) : Topluyor.
Topliyvi (249) : Toplayıver.
Toplu (854) : Pencere.
Toyurur (1098) : Doyurur.
Tulum (3867) : Gövdesi tulumdan üflemleri alğı.³¹⁰
Tummak (2039) : Suyu batıp çıkmak.³¹¹
Tumb (3992) : Toprak yığını.³¹²
Turalı para (3992) : Osmanlı parası.
Turki (177, 1645) : Türkü.
Tuşdıda (3126) : Düştüde.
Tutturur (2752) : Karın tutması.
Tutuşdı (445) : Tutuştu.
Tuyi (1533) : Tüyü.
Tükenurmi (3129) : Tükenirmi.
Tülü (2368) : Şeftali.³¹³
Türki (1659) : Türkü.
Türkilerun (1406) : Türkülerin.
Tüşduk (3608) : Tüşdük.
U yol (1864) : O yol.
Ucina (3495) : Ucuna.
Uç (3980) : Üç.
Uçayırım (3268) : Uçuyorum.
Uçti (1533) : Uçtu.
Ufacuk (3536) : Ufak.
Ufağını (3980) : Ufağında.
Ufakidu (3904) : Ufaktı.
Ula (1321) : İle.
Ulaşamıyom (1916) : Ulaşamıyorum.
Usul (1287) : Yavaş.

³⁰⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3961.

³¹⁰ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1493.

³¹¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3991.

³¹² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 3991-3992.

³¹³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.X, Ankara, 1993, 4009.

Uşak (110, 527, 1326, 1611, 1738, 1796, 2149, 3129, 3217, 3392, 3495, 3563, 3608, 3980) : Çoluk, Çocuk.³¹⁴
Uşdi (445) : uçtu
Utaniyurum (1796) : Utaniyorum.
Utaşmak (2551) : Ulaşmak.³¹⁵
Uyudunmi (3126) : Uyudunmu.
Uzuni (3614) : Uzunlu.
Ücürdüm (2812) : Üçürdüm. Üç kat.³¹⁶
Ürgülemek (1278) : Üğrümek, yavaşça sallanmak.³¹⁷
Üstün (3268) : Yapının çatısına konan ağaç mertek.³¹⁸
Üstüneyum (1817) : Üstündeyim.
Üstüyem (251) : Üstüyüm.
Üzüldü (1077) : Koptu.
Varamıyom (2799) : Varamıyorum.
Vardum (3608) : Vardım.
Varmidur (3904) : Varmıdır.
Varmudu (1933) : Varmıydı.
Varsı (3040) : Varsa.
Vasfeylemek (3530) : Övmek.³¹⁹
Vasfihal (338) : Durum ,hal.³²⁰
Vefakar (1236) : Vefalı.
Verecesun (2150) : Vereceksin.
Vereemeyledun (3129) : Verem ettin.
Vereyum (3721) : Vereyim.
Veriyular (3249) : Veriyorlar.
Vermedun (3721) : Vermedin.
Versak (3614) : Versek.
Verursa (2070) : Verirse.
Verurum (1673) : Veririm.

³¹⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4044.

³¹⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4046.

³¹⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4057.

³¹⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4069-4060.

³¹⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4076-4044.

³¹⁹ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 1138.

³²⁰ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 1138.

Verür (1186) : Verir.

Veznelemek (1073) : Ölçülü söz söylemek.³²¹

Visale (1073) : Ulaşma,bitiş, sevgiliye kavuşma.³²²

Volta vurmak (3774) : Bir aşağı bir yukarı dolaşmak.³²³

Vona (1082, 1638) : Giresun' a bağlı bir yer adı.

Vuraydı (1508) : Vursaydı.

Vurdi (3126) : Vurdu çarptı.

Vurdiler (619) : Vurdular.

Vurulanun (3129) : Aşık olanın.

Vuruyi (2903) : Vuruyor.

Vuruyi (2975) : Vuruyor.

Vuruyum (3125) : Süreyim.

Yaban (2288, 2907) : Dışarı, uzak yer, gurbet.³²⁴

Yadına (3040) : Aklına.

Yadında (1189) : Aklında.

Yağanda (3535) : Yağdığında.

Yağayır (3249) : Yağıyor.

Yağayi (2620) : Yağıyor.

Yağiyi (119) : Yağıyor.

Yağsun (3739) : Yağsın.

Yakam (2813) : Yakayım.

Yalınız (130) : Yalnız.

Yali (3324) : Yalı gitmek, geminin kıyıdan gitmesi. Kıyı kıyı gitmek.³²⁵

Yali yali (1082, 1765, 2441, 3715, 3774) : Yalı gitmek, geminin kıyıdan gitmesi.

Kıyı kıyı gitmek.³²⁶

Yama (708) : Dik yer, bayır, yokuş.³²⁷

Yamaca (1864) : Karşı ,yan, yakın.³²⁸

Yamali (3199) : Yamalı.

Yanağumi (3904) : Yanağımı.

³²¹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1560.

³²² Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 1151.

³²³ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1564.

³²⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4141.

³²⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4144.

³²⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4144.

³²⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4150.

Yanası (765) : Yansın.
Yanaştı (2595) : Yaklaştı.
Yanayı (3721) : Yanıyor.
Yanayıda (2903) : Yanıyorda.
Yandürem (1770) : Yandırayım.
Yanguni (119): Yangını.
Yaniyom (1929) : Yanıyorum.
Yani (2328) : Yana.
Yani (2441) : Yana, tarafa.
Yanimuzu (1611) : Yanımızı.
Yanuma (3715) : Yanıma.
Yapisidur (2824) : Yapımıdır.
Yapmayınan (3743) : Yapmakla.
Yaralıyam (1236) : Yaralıyım.
Yareli (584, 2752) : Yaralı.
Yarem (1388) : Yaram.
Yaremi (1932) : Yaramı.
Yareme (2604) : Yarama.
Yaresi (765, 1154, 1864) : Yarası.
Yareyi (311) : Yarayı.
Yarsuz (3129) : Yarsız.
Yarum (2069, 2130, 2150, 3739) : Yarım.
Yasini (1535) : Yasin suresini.
Yastuğun (3110) : Yastığın.
Yaşamazsun (3721) : Yaşamazsın.
Yaşı (3608) : Yaşı.
Yaşidur (2958) : Yaşıdır.
Yaşmak (1077, 2441) : Yaşmah. Başla birlikte yüzü gözü kapatan örtü.³²⁹
Yatış (3376) : Yatmak.
Yatti (1611) : Yattı.
Yaver (291) : Yardımcı.³³⁰

³²⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4151.

³²⁹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4197.

Yavri (119, 1308, 2944) : Yavru.
Yaylacı (3128) : Yazın yaylaya çıkan.³³¹
Yaylamak (2355) : Yaylaya çıkmak.³³²
Yaylanun (3128) : Yaylanın.
Yaylıya (1862, 3217, 3249) : Yaylaya.
Yayliyamazsun (3904) : Yaylaya çakamazsın.
Yaymisun (1612) : Yaymısın.
Yazarum (3409) : Yazarım.
Yazı (529, 3128) : Düzlük, ova.³³³
Yazılmışem (2273) : Yazılmışım.
Yazu (1198) : Yazı.
Yedum (3739, 3980) : Yedim.
yedurdum (1738) : Yedirdim.
Yel (1170, 1568) : Rüzgar.
Yemeni (1085, 1834) : Yumuşak, yazlık bir çeşit ayakkabı.³³⁴
Yemenune (1784) : Yemenine.
Yenilede (1154) : Yenice, yeni.
Yeri (1098) : İri, büyük.
Yermisun (2069) : Yermisin.
Yerumde (2165) : Yerimde.
Yeruna (1611) : Yarına.
Yesa (1796) : Yeseydi.
Yesun (3806) : Yesin.
Yeşiller (3128) : Yeşerir.
Yetirdim (2783) : Yetiştirdim.
Yetişemiyum (138) : Yetişemiyorum.
Yetişir (2814) : Yeter.
Yıkadum (3125) : Yıkadım.
Yıkayirum (2907) : Yıkıyorum.
Yıkırğa (1933) : Ordu' da bir yerleşim yeri.

³³⁰ Develioğlu, Ferit; *Osmalıca-Türkçe Sözlük*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 1997, 1157.

³³¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4212.

³³² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4212.

³³³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4216.

³³⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4241.

Yıkayı (3127) : Yıkıyor.
Yıruyi (3127) : Yürüyor.
Yiter (2614, 3841) : Kaybolmak.³³⁵
Yitirdü (3216) : Yitirdi, bitirdi.
Yittim (2131) : Kayboldum.
Yiyeceksun (3830) : Yiyeceksin.
Yiyece misun (1612) : Yiyecek misin.
Yiyece miyum (1796): Yiyecek miyim.
Yiyemedum (3715) : Yiyemedim.
Yiyesun (1535) : Yiyesin.
Ylduz (1612) : Yıldız.
Yokarı (1065) : Yukarı.
Yonmataş (338) : Yontmataş.³³⁶
Yosma (193, 522, 1008, 1067, 1929, 3396) : Güzel, çok güzel.³³⁷
Yörü (1065) : Yürü.
Yörü yörü (914) : Yürü yürü.
Yudum (622) : Yıkadım.
Yuha (2254) : Zayıf, ince, dayanıksız. Yuka.³³⁸
Yuhu (126): Uyku.
Yukari (1284, 3107, 3110) : Yukarı.
Yular (1324, 2130, 2753) : Hayvanların başlığına veya tasmasına bağlanan ip.³³⁹
Yumak (225, 1369) : Yıkamak.
Yunak (225) : Hamam, yıkanma yeri.³⁴⁰
Yunumi (2907) : Yünümü.
Yuruyi (2903) : Yürüyor.
Yuzumi (2620) : Yüzümü.
Yuzune (2620) : Yüzüne.
Yuzuni (2958) : Yüzünü.
Yülekli balta (2823) : Ağzı bilenmiş, düzeltilmiş balta.³⁴¹

³³⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4282.

³³⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4294.

³³⁷ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4299.

³³⁸ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4313-4311.

³³⁹ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1644.

³⁴⁰ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4319.

Yüreğüm (177) : Yüreğim.
Yüreğume (1406) : Yüreğime.
Yüzbeyüz (3324) : Yüzyüze.
Yüzuni (1765, 2441, 3614) : Yüzünü.
Yüzügun (3493) : Yüzüğün.
Yüzün gözün ekşitme (1742) : Surat asmak, hoşlanmadığını belli etmek.³⁴²
Zalut (3392) : Zalot. Sapından süpürge yapılan bitki.³⁴³
Zar (584, 2046, 2822) : Yazgı, şans.³⁴⁴
Zate (598) : Zaten.
Zay (1278, 2820) : Boşuna. Yitirmek.³⁴⁵
Zedeler (923) : Yaralar.
Zedef (2039) : Sedef.
Zenne (2944) : İnce, zarif.
Zıpka (1098) : Ağzı geniş paçaları dar bir çeşit şalvar.
Zil (3387) : Bağlamanın ince teli.
Zilif (942, 2371) : Zülûf, kakül.³⁴⁶
Ziyankar (2334) : Boşa harcayan.
Zöhre (860, 2821) : Zühre. Çoban yıldızı, Venüs.³⁴⁷
Zühre (1818) : Çoban yıldızı, Venüs.³⁴⁸
Zülûf (174, 853, 923, 1241, 1954, 3268, 3530) : Kakül.

³⁴¹ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4329.

³⁴² *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4336.

³⁴³ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4345.

³⁴⁴ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XII, Ankara, 1993, 4829.

³⁴⁵ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XII, Ankara, 1993, 4831.

³⁴⁶ *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.XI, Ankara, 1993, 4387.

³⁴⁷ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1679.

³⁴⁸ *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, C.II, İstanbul, 1992, 1679.

4. KELİMELERİN YÖRESEL SÖYLEYİŞ ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Doğu Karadeniz yöresi türkülerinde, şiveli olarak söylenen kelimeler üzerinde yapılan incelemede, yöresel şivenin karakteristik özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Tespit edilen bu özelliklerin başında, sesli harflerin birbiri arasında değiştirilerek söylenmesi gelir. Bu değişiklik söyleyişe göre kelimenin başında, ortasında, sonunda veya genelinde olabilir.

En çok görülen değişiklik ise, “ı” ve “i” harflerinin kelime köklerinde veya eklerinde “u” harfine dönüşmesidir. Bu kullanım şeklini Trabzon, Rize, Ordu ve Artvin yörelerine ait türkülerde sıkça görmek mümkündür.

Sevupta başkasını yaylalar yaylalar

Seni ağlaturmuyum canım gülüm yaylalar. (3495 no’lu türkünden – Rize)

Asmam senun dalundan

Alamadum üzümi. (3127 no’lu türkünden – Trabzon / Maçka)

Yarım gelin oluyor,

Başlarum ağlamaya. (2877 no’lu türkünden – Ordu)

Gelin çıkma kiraza,

Boyalanur ellerun. (3992 no’lu türkünden – Artvin / Şavşat)

Yukarıdaki altı çizili kelimelerle birlikte, Şekil 3.1, Şekil 3.2’de ve Ekler kısmındaki Şekil A.1, Şekil A.2’de yer alan türkülerde, koyu çerçeve içine alınarak yazılmış sözcükleri örnek olarak gösterebiliriz.

Y R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1284
İNCELEME TARİHİ : 24 _ 5 _ 1977

YÖRESİ
TRABZON

KİMOEN ALINDIĞI
ZİYNET SÖNMEZ

SÜRE :

DERLEYEN
AHMET YAMACI

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

DUMANIM DERELERE

DU DU MA NİM DE RE LE RE DU MA NİM DE
DU DU MA NİM YA YI LA RE MA DU MA NİM YA
DU MAN MAN KI ÇI DAN KAR KA GA RI ÇI DAN
RE YI LE RE VER MEM SE Nİ EL LE RE
YI KAR DA MAM KIZ SEN DE NAY RI LA MA
YU KA Rİ ÇIK RER TA SI TI NA M
VER MEM SE Nİ EL LE RE OL SUN KOL
KIZ SEN DE TA NAY RI LA MAM KIZ SEN KOL
ÇIK RER MAM DI YE Bİ LUR Mİ KIZ YAS TU
BİR KIZ YAS BİR KIZ DİR BİR
LA RİM KE MER OL SUN KOL LA RİM KE MER
AY RI LUR SAM KIZ SEN DE NAY RI LUR SAM
GÜN YO Gİ SE TUN KIZ YAS KIZ TU BİR GÜN VO Gİ SE
BE KA RUN DUR BİR KIZ BİR BİR KA RUN DUR
O HA İN CE ÇIK BEL LE RE
KO LİM YA MAN DİR YA MA
AL LUM MAM BA SU YE Bİ Tİ LUR NA MI
ÇIK BEL LE RE
MAN DİR YA MA
SU NAL Tİ LUR NA MI

—1—
DUMANIM DERELERE
VERMEM SENİ ELLERE
OL SUN KOLLARIM KEMER
O İNCEKİ BELERE

—2—
DUMANIM YAYILAMAM
KIZ SENDEN AYRILAMAM
KIZ SENDEN AYRILAMAM
HALİM YAMANDIR YAMAN

—3—
DUMANKİ ÇIKAR DAĞA
GİRER TAŞIN ALTINA
KIZ YASTIĞIN YOK İSE
KOLUM BAŞIN ALTUNA

—4—
DUMAN DAĞDAN YUKARI
ÇIKMAM DİYEBİLÜR Mİ
BİR KIZ BİR BEKARUNUR
ALMAM DİYEBİLÜR Mİ

Şekil 3. 1 Türkü Notası

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1325
İNCELEME TARİHİ : 24_5_1977

DERLEYEN
AZİZE TÖZEM

YÖRESİ
RİZE

DERLEME TARİHİ:
2_11_1969

KİMDEN ALINDIĞI
HASAN SÖZERİ

NEREN AĞRUR

SÜRESİ :

NOTAYA ALAN
YÜCEL PAŞMAKCI

NE RE NAĞ RUR NE RE NAĞ RUR OY BA Sİ MA
OY GO ZU MA
OY E LU MA

GU RUR BA ŞİM BA SU NA KU R BA NO LA YİM
GU RUR GÖ ZÜM GÖ ZÜ NE KU R BA NO LA YİM
GU RUR E LİM E Lİ NE KU R BA NO LA YİM

YA RIN CAR Sİ YA VA RA YİM BA Sİ NA İ
SA BAH PA ZA RA YA RA YİM GÖ ZÜ NE SÜR
E LU NE YÜ

LA CA LA YİM BA ŞUN BA ŞU MA GA RA GA ŞI NA
ME A LA YİM " " " " " " " " " " " "
ZÜ KA YİM " " " " " " " " " " " "

FIN DIK CÖ ZÜ NE OY SE NİN SEV DA NO LA YİM
" " " " " " " " " " " "

-1-
NEREN AĞRUR NEREN AĞRUR
OY BAŞIM AĞRUR BAŞIM
BAŞUNA KURBAN OLAYIM
YARIN ÇARŞIYA VARAYIM
BAŞINA İLAÇ ALAYIM
Bağlantı: BAŞUN BAŞUMA GARA GAŞINA FINDIK CÖZÜNE
OY SENİN SEVDAN OLAYIM

-2-
NEREN AĞRUR NEREN AĞRUR
OY GÖZÜM AĞRUR GÖZÜM
GÖZÜNE KURBAN OLAYIM
SABAH PAZARA VARAYIM
GÖZÜNE SÜRME ALAYIM
Bağlantı:

-3-
NEREN AĞRUR NEREN AĞRUR
OY ELÜM AĞRUR ELÜM
ELÜNE KURBAN OLAYIM
SABAH PAZARA VARAYIM
ELÜNE YÜZÜK ALAYIM
Bağlantı:

Şekil 3. 2 Türkü Notası

Bu örneklerden başka yaklaşık 250 kadar kelime örneği tespit edilmiştir. Bunları da şu şekilde sıralandırabiliriz;

Açıldum, acırım, aduni, açtık, ahumi, ahumi, aklum, akluna, aksun, alacağım, aldanırsun, alduğın, almaduğune, altun, alur, aluşturudun, aluşuğum, aramızdaki, aşalum, aşuların, ayağım, ayağın, ayluğa, aymisun, ayrılırsam, bağışlamasun, bağlatırmuyum, bağurdum, bakıp, başu, beklerum, belundeki, benu, benzeturum, bezelum, bilur, biturur, böylemidur, bulamadum, bulanuk, büyüklerin, canum, canumuz, çakılum, çayluk, çemberum, çemberun, çıkacağım, çıkmayasun, çıkardum, çumeninde, dağlarum, dalsun, darluk, darulmadum, daruldunmi, değilum, değişelum, değilsun, değişelum, derdum, derdumuz, derdun, derenun, derune, desun, dilundesin, deyilsun, dilindesun, donatacağım, durabilirmisun, durağım, durmayalum, edelum, ederduk, elindesun, ellerum, eruk, ettum, evleneyum, evumuz, evun, evune, feruk, funduk, garuşuğım, geçemiyirum, geçurdum, geldum, geldun, gelirmisun, gelirim, geru, gerudendir, gidelum, gideceğım, giderum, göremedum, göreyum, görmesun, gözlerimun, gözleru, gözlerum, gözlerin, gözünü, gözümün, günahumi, günlerum, güzelmisun, güzelum, hallarum, havasuni, hayınun, heceledum, içerdük, içinin, ikimuze, incecuk, incelenur, indum, ineceğım, istedum, işune, kaçalum, kalbume, kandurursun, kanuna, kapisinin, kayarum, kaybettum, kayıkımıdır, kaynamasun, kaynasun, kayuğu, kemençemun, kendume, kesulsun, kırmasu, kiremidimiz, konacağım, layıkımıdır, merağım, mezarun, nedur, nefesum, niçun, olacaksun, olayum, olmadum, olmadun, orağımı, parasuni, parladunda, parmağında, parmaklarum, perimisun, peşume, saatumi, saçlarıni saducune, sanduğım, sarılacağım, senmisun, sensuz, senun, sepetun, sesumi, sesune, sevdaluk, sevduğı, sevduğım, sevdum, severmisun, solmadun, soralum, söyledum, söylerum, şişur, şişurdük, tanıdunmi, tanıdum, tartılamadum, taşluk, taşun, tavasuni, telmisun, telun, tükenurmi, türkülerun, ufakidu, üstüneyum, vardum, varmidur, veremeyledun, vereyum, vermedun, vereyum, verursa, verurum, vurulanun, yanağımı, yanguni, yanuma, yarum, yastuğın, yaşamazsun, yaşıdır, yaylanun, yaymisun, yazarum, yazu, yedum, yedurdum, yemenune, yermisun, yerumde, yesun, yiyeceksun, yiyemedum, yiyesun, yılduz.

Kelime sonlarındaki “ı”, “u” ve “ü” harflerinin veya yine kelime sonlarına gelen “-yor” eklerinin “i” ye dönüşmesi de karşılaşılan diğer bir özelliktir.

Hamsi köy dedukleri,

İki dağın arasi. (3739 no’lu türkünden – Trabzon / Maçka)

Kız Allah’ın seversen doğri söyle,

Sümbülü nergizi neçe takarsız. (1954 no’lu türkünden – Bayburt)

Ay uruyi uruyi de,

Uruyi de duruyi. (2903 no’lu türkünden – Rize / Çayeli)

Islandida ötmeyi

Kemençemun telleri. (2944 no’lu türkünden – Trabzon / Vakfikebir)

Doktor gelmiş sarıyorda,

Sade kurşun yaresi. (756 no’lu türkünden – Sinop / Boyabat)

Bülbülü tuttum da yavri yavri

Güle bağladım. (1308 no’lu türkünden – Giresun / Şebinkarahisar)

Söz konusu özellikle ilgili bazı kelimeleri bir sonraki sayfada, Şekil 3.3 ve Şekil 3.4’te, ayrıca Ekler Kısımındaki Şekil A.3’teki türkü notaları üzerinde gösterebiliriz.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
TMM REPERTUAR SIRA NO: 618
İNCELEME TARİHİ: 15.3.1974

YÖRESİ
RİZE

KİNDEN ALINDIĞI
CEZA EVİNDEN ALINDI

SÜRE

$\frac{9}{8} = 42$

DERLEYEN
M. SARIÖZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARIÖZEN

ŞİŞMANOĞLI VURDİLER

ŞİŞ MAN OĞ LI VUR Dİ LER KA YA LA RA SE Rİ Dİ LER ŞİŞ MAN OĞ LI
EY Gİ Dİ ŞİŞ MA NOĞ LI SE VER DİN GÜL Lİ ZA Rİ EY Gİ Dİ ŞİŞ

VUR Dİ LER KA YA LA RA SE Rİ Dİ LER DA HA CA Nİ ÇIK MA DAN
MA NOĞ LI SE VER DİN GÜL Lİ ZA Rİ YE ŞİL SAN DA LA BEN ZER

SA Lİ Nİ BAĞ LA Dİ LER SA Lİ Nİ BAĞ LA Dİ DA HA CA Nİ
ŞİŞ MA NOĞ LI ME ZA Rİ ŞİŞ MA NOĞ LI ME ZA YE ŞİL SAN DA

ÇIK MA DAN SA Lİ Nİ BAĞ LA Dİ LER SA Lİ Nİ BAĞ LA Dİ LER
LA BEN ZER ŞİŞ MA NOĞ LI ME ZA Rİ ŞİŞ MA NOĞ LI ME ZA Rİ

T. Soyata

(1)
ŞİŞMAN OĞLI VURDİLER
KAYALARA SERDİLER
DAHA CANI ÇIKMADAN
SALINI BAĞLADILAR

(2)
EY GİDİ ŞİŞMAN OĞLI
SEVERDİN GÜLLİZARİ
YEŞİL SANDALA BENZER
ŞİŞMAN OĞLI MEZARİ

Şekil 3. 3 Türkü Notası

**YÖRESİ
ŞEBİNKARAHİSAR
KİMDEN ALINDIĞI
SELAHATTİN ERDAL**

BÜLBÜLÜ TUTTUM GÜLE BAĞLADIM
(-SEDİR KENARI HAVASI-)

DERLEME TARİHİ

SÜRESİ :

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

[illegible]

Şekil 3. 4 Türkü Notası

Verilen örneklerle birlikte, kelime sonundaki “i” harfinden önceki hecede genellikle “u” seslisinin bulunması da dikkat çekicidir. Bu durum, diğer örnek kelimeler arasında da göze çarpar;

Alişiyi, aluyi, aykiri, balli, canumuzi, çeşanuni, çobani, dalleri, darasi, dermani, dolayi, dolaşiyi, doymali, döneyi, dumani, duruttunmi, duruyi, duydunmi, düntürçi, düşti, edeyi, gari, geliyi, geluyi, gireyi, gözuni, kuzi, hamali, havasuni, kalibami, karali, kayışı, kızı, kollaruni, kuruttunmi, kuruyi, limoni, moli, okşadi, oldi, olurmi, omuzumi, oni, orağumi, ormani, ovalari, oynatiyi, peştemali, portikali, saatumi, saçlaruni, sardi, sevdali, sevdalim, soni, suyi, tolpayi, tutşdi, tuyi, türki, uçti, uzuni, vurdi, yağayi, yağıyi, yali, yanguni, yani, yaşı, yazı, yıkayı, yiruyi, yukari, yuzuni,

Sesli harflerde görülen bir başka özellik ise “e” ve “a” harflerinin birbirinin yerine kullanılmasıdır. Özellikle kelime sonlarında kullanılan “a” harfi söyleniş açısından kaba görünse de Doğu Karadeniz şivesini oldukça iyi yansıtır.

Pencereden bak beni

Beğenursan al beni. (2069 no’lu türkünden – Rize)

Eller ne dersa desun

Ben gene sözümdeyim. (1982 no’lu türkünden – Trabzon / Sürmene)

Allah izin edersa

Gelirum yeni seneye. (2070 no’lu türkünden – Rize)

Gelda eskisi gibi

Bizim kapıda bağır. (3126 no’lu türkünden – Trabzon / Maçka)

Ekini biçe biçe çık örenin başına

Adam havas ediyor değmiş on beş yaşına. (1008 no’lu türkünden – Giresun / Şebinkarahisar)

Şekil 3.5, Şekil 3.6 ve Şekil A.4’te de bu şekilde kelimeler yer alır.

YÖRESİ
RİZE

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
HASAN TUNÇ

AKAYI DAŞLI DERE

SÜRESİ :
1:132

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

A GUR KA YI DAS LI DE RE VU RA
OY BA NIM DAS LI DE RE GU LU
SU DE GU RE TED DAS LI DE RE DER MA DU
VU NE RA CI DAS LA GU RA NE VU RA VU NE
NOL MI DER DIN DU LE MU SA ZE NA DER MA DU NOL MI
RA CI DAS LA RA CE SU LE YİM SEV DU GUM
DER DU MU NE CE RİZ SE NİN SEV Kİ LAR LE RİN
MEV LAM BA SA NO LA YİM VER SİN MEV LA
O DER CÖZ LE RE GAŞ LA RA
SEV DOL DÜ GUM YÜ GAŞ RE LA GU ME
BI Zİ Zİ GA VUŞ Kİ MU ZE NA N. Uysal

— 1 —
AKAYI DAŞLI DERE
VURA VURA DAŞLARA
ÇESÜLEYİM SEVDÜĞÜM
O GÖZLERE GAŞLARA

— 2 —
GURBANIM DAŞLI DERE
GÜLÜNE ÇİÇEĞİNE
KIZ SENİN TÜRKİLERİN
DERDOĞU YÖREĞİME

— 3 —
OY DERE DAŞLI DERE
DERMAN OL DERMÜZE
MEVLAM SABIRLAR VERSİN
SEVDÜĞÜM İKİMUZE

— 4 —
SUGÜTED DAŞLI DERE
DERDÜMİ DİNLESANA
GURBAN OLAYIM MEVLÂ
BİZİ GAVUSTURSANA

Şekil 3. 6 Türkü Notası

Bu özellik ile ilgili diğer kelime örnekleri ise şunlardır;

Acap, anşa, bahçadan, bahçalarda, dersan, dinlesana, erisa, İsmail'a evlanacağuk, giysam, hallar, hallara, ketan, sevdumda, sevupta, versak. adeler, adem, ezrail, ganetleri, imane, yarem.

Yöresel şiveyle söylenilen kelimelerde sesli harflerde olduğu gibi sessiz harflerde de farklı kullanımlar göze çarpmaktadır. Kelime başında, ortasında yada sonunda bulunan sessiz harfler zaman zaman değiştirilerek, sertleştirilerek veya yutularak kullanılmaktadır. Bu şekildeki söyleyişlere yalnızca Doğu Karadeniz'de değil Anadolu'da da rastlamak mümkündür. Ancak, Doğu Karadeniz'e has kullanımlar bunların içerisinde kendisini belli eder. Örneğin, kelime başlarındaki "g" sesinin "c" sesine dönüşmesi (Celesin, cordum, cöz, cuya vb.) yada "g , b ve d" gibi sessiz harflerin sertleşerek "k, p ve t" ye dönüşmesi (Kidelum, kemunun, paçı, piçağı, kaybana, tok, tüşduk, toktuğum, temun, toyurur vb.) gibi. Aşağıdaki türkü örneklerinde ve Şekil 3.7 ile Şekil 3.8'de bunları görmek mümkündür;

Başı başuma gara gaşına fındık cözüne
Oy senin sevdan olayım. (1325 no'lu türkünden – Rize)

Ha buradan yukarı
Dağa kidelum dağa. (1860 no'lu türkünden – Trabzon)

Kemunun içineyum
Deryalar üstüneyum. (1817 no'lu türkünden – Giresun)

Zalutların alçağı
Çekti vurdu piçağı. (3392 no'lu türkünden – Ordu)

Tara o saçlaruni tara da
Yüzüne tok tara da, yüzüne tok. (2126 no'lu türkünden – Rize)

O davrandı orağa ben davrandım piçağa
Fundukluk bahçesinde tüşduk kara ocağa. (3608 no'lu türkünden – Trabzon / Maçka)

YÖRESİ
RİZE

KİMDEN ALINDIĞI
HASAN SÖZERİ

SÜRESİ :
J : 176

BU GECE RÜYA CORDUM

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

BU BEN GE BU CE RÜ YA COR DUM BU BEN GE BU CE
CE SO NE RA LM CE DUM RU RU YA MA MA SO NE RA CE
RÜ CE DUM YA RÜ YA COR DUM OL COR MA DUM DI SE ... N BA ĞA A SI YAN
BU RU RU YA MA MA CU A YA CEP DA NE EL RİL MİN A Sİ DİN
OL COR MA DUM DI SE ... N BA ĞA A SI YAN KE BEN MEN CE MIN SE SU NE
CU A CEP DA NE RİL MİN BA NA GA Sİ BEN DE LE COR DUM LU A ROY NA GİZ LAR
U SEN YAN SE ... V DU ĞUM U SI YAN U SEN YAN SE ... V
OL A BE MÜŞ Nİ ... M OL GA RİN MU GAY RU NA NA Sİ OL A BE MÜŞ Nİ ... M
LA BA LA

DU OL GA RİN MU GAY RU U SI NA YA YAN DİN NA Sİ

— 1 —
Kadın [BU GECE RÜYA CORDUM
Erkek [OLMADI BAĞA AYAN
KEMENÇEMİN SESİNE
UYAN SEVDÜĞÜM UYAN

— 2 —
Kadın [BEN BU GECE RÜYAMA
Erkek [CORDUM SEN ELİMİSİN
BENDE CORDUM RÜYAMA
SEN BENİM OLMUŞİDİ

— 3 —
Kadın [CENE CORDUM RÜYAMA
Erkek [GUYA DARDIN BAĞA
BENDE CORDUM ANANI
OLMUŞ BAĞA GAYNANA

— 4 —
Kadın [SORALIM BU RÜYAYI
Erkek [ACEP NEDUR MANASI
BÖYLE OLUR OY GIZLAR
ASULARIN RÜYASI

Şekil 3. 7 Türkü Notası

YÖRESİ
RİZE

GARARDI GARADENİZ

(—GEMİCİ TÜRKÜSÜ—)

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
HASAN TUNÇ

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

SÜRESİ :

Gİ DEY RU MOY AY — Gİ...Z DA " " " " IS SA
DÖRT YA Nİ MU ZU DA YA RA MAN YAV RU MA MAN
GÜM YAT TI YA YA DA DA " " " " " " " "
YA MAM RA RA DA DA " " " " " " " "
BUL SE FE RI YA DA DA " " " " " " " "
BU GAY BA NA SEV DA LU .K DA YA RI YA ROY A HA LA
E Zİ YE ME U SA .K DA DA " " " " " " " "
NE ZA MAN GE LE CE SU .N DA DA " " " " " " " "
AL LAH BI Zİ GA YI RA DA DA " " " " " " " "
CAK CA Nİ MU Zİ DA YA RA MAN YAV RU MA MAN
YAN GIN LI CA NA YA DA DA " " " " " " " "
ÇIK TI BU CA YA DA DA " " " " " " " "
LE SUN YE RU NA DA DA " " " " " " " "

—1—

GARARDI GARADENİZDE YARI YAR OY
SARDI DÖRT YANIMIZU DA YAR AMAN YAVRUM AMAN
BU GAY BANA SEVDALIK DA YARI YAR OY
ALACAK CANIMIZI DA YAR AMAN YAVRUM AMAN

—2—

SİŞURDUK FOĞALARI DA YARI YAR OY
GAYUĞUM YATTI YANADA YAR AMAN YAVRUM AMAN
EZİYET ETME UŞAK DA YARI YAR OY
HA BU YANGINLI CANA DA YAR AMAN YAVRUM AMAN

—3—

GEMİCİYİM GEMİCİ DE YARI YAR OY
YAŞAYAMAM GARAYA DA YAR AMAN (YAVRUM AMAN
NE ZAMAN GELECESUN DA YARI YAR OY
CANUM ÇIKTI BURİYA DA YAR AMAN YAVRUM AMAN

—4—

GİDEYRUM OY AY GİZ DA YARI YAR OY
İSTANBUL SEFERİNA DA YAR AMAN YAVRUM AMAN
ALLAH BİZİ GAYIRA DA YARI YAR OY
TEZ CELESUN YERÜNADA YAR AMAN YAVRUM AMAN .

Şekil 3. 8 Türkü Notası

Sessiz harflerde yaşanan diğ er bir ses değişimi ise, “k” ve “g” harfleri arasında g zlemlenebilir. Kelime başındaki “k” yumuşatılarak “g” şeklinde s ylenir. Anadolu’nun genelinde g r len bu s yleyiş şekli, Doğu Karadeniz y resinde de  ok yaygındır.

Guş gadar da galmış

Mehmedimin de y reği. (1186 no’lu t rk den – Ordu / Aybastı)

Galdır gazmayı galdır

Eşelim derin derin. (1859 no’lu t rk den – Giresun / G rele)

Gız sana demedimmi

Var ayvada garınca

Evinde can galmasın

Tavuklara varınca. (3099 no’lu t rk den – Trabzon)

Kekliğin ganadı sarı

Ben ağlarım zarı zarı. (2046 no’lu t rk den – Artvin / şavşat)

Gurbanım daşlı dere

G l ne  i eğune. (1406 no’lu t rk den – Rize)

Garşıda g rd m seni esen yel

G liken derdim seni yar yar. (2807 no’lu t rk den – Samsun / Ladik)

Guş gayada seslenir

Yar dizime yaslanır. (1125 no’lu t rk den – Bayburt)

Ben sevdaya tutuldum da

Siz tutulman gardaşlar. (765 no’lu t rk den – Sinop / Boyabat)

Ga alum, ga arsın, ga ayırım, ga tın, gadın, gadife, galdı, galdır, galeden, galem, galma, gambur, gan, ganadı, ganadım, gand rem, ganetleri, gapılar, gar, gara, garardı, garaya, gardaş, garınca, garış, garışır, garşıda, garşımda, garuşturudum,

garuşığum, gaşınan, gaşlara, gatamam, gatır, gatmaz, gavağım, gavlimiz, gavuştum, gayadan, gaybolur, gaydı, gayıbettim, gayığımız, gaynama, gaynana, gaytan, gayuğum, gazmalı, geçi, gına, gır, gırandan, gırarım, gırıldı, gırk, gırmızı, gıyamet, gıydın, gıyısında, gıymaz, gız, gızın, gızlardan, golayı, gollarına, golun, gona gona, gonar, gondurdum, gonuştüğümüzü, gonuşığum, goptu, gorlar, goya, goydular, goyun, goyununan, gürmüşlar, gurtulanlar, gurus, gurutdun, guşlar, guyruğu, guzgun, guzi, güçücük.

Yöre türkülerinde, sonuna “n” harfi eklenerek söylenilen bazı kelimelerle de karşılaşlmıştır. Bunların genelde “ile” edatı almış kelimeler olduğı ve sonlarına “n” harfi konularak kullanıldığı görölmektedir. Örneğın, gemi ile > gemiyle > gemilen, senin ile > seninle > seninilen gibi. Bu şekilde uyan diğerkelimeler arasında akmayınan, bakmayınan, balınan, benimlen, eliyinen, galmayınan, gaşınan, gemilan, goyununan, kocanan, mendilnen, olmağilen, şımayilen, yapmayınan bazı türkülerde kullanılmıştır.

Anadolu’nun diğeryörelerinde olduğı gibi kelimelerde bazı harflerin yutulması, Doğı Karadeniz türkülerinde de görölr. Bu söyleyiş şekli bazı sesli ve sessiz harflerin kelimedenden düşürölmesi ve söylenmemesi ile meydana gelir. Yöre türkülerinin bazılarında bu kullanımlara rastlanmıştır. Bunlar;

Ahret, alacasın, aldadi, alım, almıyodum, dökersiz, dötü, duracasın, gandurem, geçemiyom, geliyom, gidiyom, ikelime, kosun, kuram, ukari, öpem, seçemiyom, seviyrum, sımasu, söylen, takarsız, ulaşamıyom, verecesun gibi kelimelerdir.

Bir yörede folklorik kelimelerin oluşumunu etkileyen önemli unsurlardan biriside ağızdır. Doğı Karadeniz türküleride yöresel ağızı yansıtan kelimeler içerkir. Anderkalsun, avu, arduşluk, canfes, çangal, çapula, çenber, çituruk, daraba, dirvana, eldurmak, foga, fola, gayun, gelek, gomar, haçan, hartama, hers, kayna, komar, kukuş, lazut, merdane, minnoş, mol, neçek, nuskalon, paçı, safyan, sallama, söve, tekleme, uşak, zalut, zıpka buna örnek olarak sayılabilir. Bu kelimelerden bazılarını Şekil 3. 9, Şekil 3.10, Şekil 3.11, Şekil 3.12 ve Şekil A.5’de yer alan örnek türküler üzerinde şöyle sıralandırabiliriz;

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1534
İNCELEME TARİHİ : 14-2-1978

DERLEYEN
AHMET YAMACI

YÖRESİ
RİZE

KİMDEN ALINDIĞI
OSMAN EYUPOĞLU
TAHSİN UZUN

BEN ELEYİM ELEYİM

DERLEME TARİHİ
-1968-

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

SÜRESİ :
♩: 210

BE NE LE Yİ ME LE Yİ M GÜN LE RUM GEL
KA RA N PI LUN KÖK LE Rİ M DAL SU N DE RU
KA YA MI LAR DAN KA YA RU M YİR MI DE RU
E MA N DA ÇAY TOP LA Yİ GE NE DÖRT TÖ
DU MA N DA ÇAY NUS TÖ NE DO MA N LAR HO
AH KE MEN ÇE MİN YA Yİ DO LA Yİ GEL

SUN SA ĞA GEL SU N SE NU NEL LE RU N
NE DAL SUN SE Nİ N A LA NE R A N
RA YA RUM SEN SU Z A GE ÇEN LE R L
ÇAY LU ĞA HE ME NE GÜN LE CA
RO NE ĞA HE ME NE GÜN LE CA
DO LA Yİ O YA RAL MAZ SA BE Nİ

KOY SU N BE Nİ BE Nİ TOP RA ĞA
BE Nİ MÜ R DA GEL SU NAL SUN
O MÜ R DEN Mİ SA YA RUM
BİR Gİ YU K RER Mİ LU ĞA
BE YU K LA SE RU LA DER
NUS KA LON DUR KO NE LA Yİ

Şekil 3. 12 Türkü Notası

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1533
İNCELEME TARİHİ : 14-2-1978

YÖRESİ
TRABZON- Gomeri

DİRVANA VURDUM UÇTI

DİR VA NA VUR DU MUÇ TI

Şekil 3. 13 Türkü Notası

5. SONUÇ

TRT repertuarında yer alan Doğu Karadeniz türkülerinin folklorik kelimeler açısından değerlendirilmesi konulu bu çalışma esnasında ulaşılan sonuçların başında, söyleyiş özelliklerinin ve kelimelerin, yöre içerisinde şehirden şehre bile farklılıklar göstermesi gelmektedir. Özellikle Trabzon, Rize, Artvin, Giresun illerine ait türkülerde Türkçe kelimelerin hemen hemen bütününün yöresel şiveler nedeni ile oldukça değiştiği tespit edilmiştir. Sinop, Samsun, Ordu, Bayburt ve Gümüşhane ait türkülerdeki söyleyişler yukarıda saydığımız illerdeki kadar değişikliğe uğramamışlardır.

Bunun yanında sesli ve sessiz harflerin şiveye bağlı olarak kendi içlerinde değişiklikler göstermesi, kelimeler üzerinde yapılan eksiltmeler yada eklemeler ve yöresel ağızdaki çeşitlilik, bölge türkülerinin folklorik söyleyiş açısından zengin bir duruma gelmesini sağlamıştır. Bu türkülerde yöresel kullanımlar yanında, Osmanlıca kelimeler ve Anadolu'da yaygın olarak kullanılan bazı deyimlere de ulaşılmıştır.

Yöresel söyleyişlerde çok sıkça, kelime başlarında bulunan “k” harflerinin “ç” ye, “b” harflerinin “p” ye, “g” harflerinin “c” ye dönüştüğü görülmüştür. Yine sesli harfler arasında “i” ve “ı” harflerinin kelime köklerinde yada eklerinde “u” harfine, “e” harfinin “a” ya ve “ü” harfinin de “u” harfine dönüşerek kalınlaşması sıkça karşılaşılan bir durum olarak göze çarpmıştır.

Yöre halkının yaşayışını ve duygularını türkülerine yansıtması, her bölgede olduğu gibi Doğu Karadeniz’de de karşılaşılan bir durumdur. Bunun doğal sonucu olarak türküler, ortaya çıktıkları bölgenin halk dilini çok iyi yansıtan birer kaynak olarak gösterilebilirler.

Elbette ki çok zengin bir kültürel yapıya sahip olan Doğu Karadeniz yöresindeki folklorik dil yapısını, yalnızca bu çalışmadaki örnek ve kelimelerle değerlendirmek yeterli olmaz. Ancak, Doğu Karadeniz türkülerinin gerek icrası esnasında gerekse

türkülerde yaşanan duyguların iyi anlaşılması konusunda bu tip çalışmalar kolaylık sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- [1] Derleme Sözlüğü. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara, 1993.
- [2] **Develioğlu, Ferit.** Osmanlıca- Türkçe Lugat. Aydın Kitabevi Yayınları. Ankara, 1997.
- [3] Türkçe Sözlük. Türk Dil Kurumu Yayınları. İstanbul, 1992.
- [4] www.arhavam.net, internet sayfası.
- [5] www.istanbul.edu.tr internet sayfası
- [6] **Ayvaz, Mustafa.** Mart 2005. Kişisel görüşme

EKLER

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM 138 ~ 18/3/1973

YÖRESİ
GÖRELE-ÇAVUŞLU

KİMDEN ALINDIĞI
ÖMER AKPINAR

DERLEYEN
NİDA TÜFEKÇİ

DERLEME TARİHİ
8/5/1971

BİZ HEPİMİZ ÜÇ KARDAŞ

NOTAYA ALAN
NİDA TÜFEKÇİ

E :
(♩ = 56)

BİZ HE Pİ MİZ ÜÇ KAR DAŞ DA BE NAY RI A NA DA NİM
BE NAY RI A NA DA NİM SEV DA LIK ÇE KEN LE Rİ DE
SEN GA YIR YA RA DA NİM

2
Ayagında çorabın da biri.yün biri pamuk
Yetişemiyum sağada çabuk gidiyun çabuk

3
Asker oldum gidiyumda görele bizim tabur
Yâr aklıma gelende de nasıl edeyim **sabur**

4
Sis dağının başında da karmısın boramısın
Alacağım yâr seni de onaltıda varmısın

Şekil A. 1 Türkü Notası

OY BİR SİGARA VER BANA

SÜRE:

OY BİRİSİ GA RA VER BA NA DA HAY Dİ BAK DU MA NA DA
DU MA NA HAY Dİ BAK DU MA NA DA
DU MA NA OY GE LEY LE ME SEV DU CE YİM
BEN Yİ NE GE Lİ RİM AH RET HAK KIN HE LÂL EY LE
BEL Kİ DE Ö LÜ RÜM

(1)

Oy bir sigara ver bana da
Haydi bak dumana dumana
Oy düşmanlar geldi imane
Haydi küçüğüm gelmez imane

Bağlantı

{Oy gel eyleme **sevdüceyim** ben gine gelirim
Ahret hakkın helâl eyle belkide ölürüm

(2)

Oy kayalaradan kayarım da
Haydi yoktur benim ayarım
Oy ben bu dertten ölürsem
Haydi kaderime sayarım

Şekil A. 2 Türkü Notası

YÖRESİ
KARADENİZ-AKÇAABAT

DERLEME TARİHİ
1955

KİMDEN ALINDIĞI
SADIK AYNACI

DERENİN KENARINA SERECEĞİM KİLİMİ

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

SÜRE:

(♩♩♩=60)

DE RE NİN KE NA RI NA DA SE RE CE ĞUM Kİ Lİ Mİ
GE ÇER YÜ REK YAN GU Nİ DA SEV DU ĞUM A LA UM BİR
Bİ Rİ Nİ DA A LA UM BİR Bİ Rİ Nİ
DE RE KUN DI Zİ Mİ SUN DA SA BAH YIL DI Zİ MU SUN
GE LE CE ĞUM PE Şİ NA DA BE Nİ A LA CA Mİ SUN

2

Kuş uçtu **yavri** kaldı da
Gök yüzü **mavi** kaldı
Anahtar yâr koynunda da (Sevdugum)
Gönlüm kilitli kaldı (da)

Bağlantı { Yağmur **yağiyi** yağmur da
Dereleler akar durur
Ben sevdim eller aldı da
Acısı beni bulur

Şekil A. 3 Türkü Notası

MAYIS AYI GELENDE

SÜRE:

MAYIS A YI GE LEN DE YÂR YÂR YÂR YÂR DA U YA MAN DAĞ LAR DA KAR
O LUR Mİ U YA MAN GE Lİ NA MAN DAĞ LAR DA KAR O LUR Mİ U YA MAN GE Lİ NA MAN

Sevdumda alamadım
Böyle sevda olurmi.

(2)
Yaz gelir çiçek açar
Yeşiller yaprakları
Sevdiğim senin için
Toktuğum göz yaşları

(3)
Bahçelerde kerez var.
Kerezi asma sarar
Sevdiğimi görünce
Erur yüreğim yanar

(4)
Turki söylerum turki
Sevdiğim senin için
Biraz daha diyeyim
Seni sevdiğim için.

Şekil A. 4 Türkü Notası

YÖRESİ
RİZE

KİMDEN ALINDIĞI
HASAN SÖZERİ

SÜRESİ :

HA BURANIN EKİNİ

DERLEME TARİHİ
22_3_1945

NOTAYA ALAN
M. SARIÖZEN

HA BU RA NIN E Kİ ZÜ Nİ OF
ÇIK DİM DA GA Ü ME "

OF Bİ DA NEM NE YE Rİ DİR T'A NE Sİ
" " " " Tİ KEN BAT DI GÖ ZÜ ME

GEY SAM TO YU RUR BE Nİ
KIZ DE ME DİM Mİ SA GA

OF OF Bİ DA NEM O GAŞ LAR O GÖZ
" " " " " " " "

LER SEN BE NİM TEN SE NİN
" " " " " "

ZİP KA NİN BİR TA NE Sİ
GE LE ÇEK SİN SÖ ZÜ ME

—1—
HA BURANIN EKİNİ OF OF BİDANEM
NE YERDİR TANESİ
GEYSAM TOYURUR BENİ.
OF OF BİDANEM
O GAŞLAR O GÖZLER
SEN BENİM BEN SENİN
ZİPKANIN BİR TANESİ.

—2—
ÇIKTIM DAĞA ÜZÜME OF OF BİDANEM
TİKEN BATDI GÖZÜME
KIZ DEMEDİMMİ SAĞA.
OF OF BİDANEM
O GAŞLAR O GÖZLER
SEN BENİM BEN SENİN
GELECEKSİN SÖZÜME.

Şekil A. 5 Türkü Notası

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1640
İNCELEME TARİHİ : 23.2.1978
YÖRESİ
TRABZON-Akçaabat
KİMDEN ALINDIĞI

DERLEYEN
AZİZE TÖZEM

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI

O SARI ÇEMBERÜNİ

O SA RI ÇEM BE RU Nİ DA SAR BOY NU MA
ROY NU MA Nİ YE KOY DUN A YA RİM DE
EL LE RU Nİ KOY NU NA KA YU ĞU AT TUM SU YA
SU ÇIK TI KAY NA LA RA ÇOK TA ĞU ZEL
DE YÜL SÜN BA KAY Sİ NAY NA LA RA

Şekil A. 6 Türkü Notası

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında Uşak'ta doğdum. İlk ve orta eğitimimi Uşak'ta tamamladım. 1996 yılında İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Temel Bilimler Bölümü'nü kazandım. 2001 yılında bu bölümden mezun oldum ve aynı yıl İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Bilimler Anabilim Dalı Türk Halk Müziği Programı'nda Yüksek Lisans eğitimime başladım. Dört yıldır MEB'de Müzik Öğretmeni olarak çalışmaktayım.

